

Avtentična naloga

Evroskepticizem

Mentorice:

Nasta DOBERLET BUČALIČ

Tina PUŠNIK

Marjetka KAFEL

Avtorice:

Nika GABRIČ

Ema GOSPODARIČ

Elma SALIHOVIĆ

Trbovlje, maj 2020

POVZETEK

Z izdelavo avtentične naloge smo želele prikazati in razjasniti vpliv številnih dejavnikov na pojav in raven evroskepticizma. Ta ima velik vpliv na slovensko in evropsko skupnost, saj je EU del našega vsakdana. Dejavniki, ki smo jih preučevale, so posameznikovo znanje o EU, njegova udeležba na evropskih volitvah, količina prejetih sredstev s strani EU v posameznikovi državi, mnenja s katerimi je posameznik obkrožen in količina liberalnih vrednot, ki jih sprejema. Anketirale smo tako Slovence, kot tudi ostale državljane članice EU. Ugotovile smo, da znanje, udeležba na volitvah, liberalne vrednote in mnenja ostalih res vplivajo na raven evroskeptičnosti pri posamezniku. Povezave med količino prejetih sredstev posameznikove države s strani EU in njegovim mnenjem o EU nismo zasledile.

Ključne besede: evroskepticizem, Evropska unija, volitve, vrednote, vpliv družbe na mnenje

ABSTRACT

By creating this authentic task, we wanted to show and clarify the influence of different factors on Euroscepticism and its progression. It has a huge influence on the Slovenian and European public, as the EU has gradually become a part of our daily lives. Factors, that we primarily focused on are individual's knowledge of the EU, taking part in European elections, the amount of funding the individual's country receives from the EU, the surrounding opinions on the EU, and the level of liberal values that the person agrees with. At the end, we have discovered that knowledge, voting, liberal values, and the surrounding opinions do influence the individual's level of Euroscepticism. However, there seems to be no correlation between EU funding given to a person's country and their approval of the Union.

Key words: euroscepticism, European Union, elections, values, societal influence

ZAHVALA

Zahvaljujemo se profesorici in mentorici Nasti Doberlet Bučalič, Tini Pušnik in Marjetki Kafel za nasvete, motivacijo ter hitro odzivnost.

Hvala tudi našim prijateljem, družini ter vsem, ki so sodelovali pri pridobivanju podatkov in za vso pomoč pri izvedbi nalog.

Prav tako se zahvaljujemo evropskim poslankam Romani Tomc, Ljudmili Novak, Ireni Jovevi in poslancu Klemnu Grošlju za sodelovanje pri intervjujih. Posebna zahvala gre tudi Primožu Siterju, poslancu Levice, za sodelovanje v intervjuju ter za podarjeno literaturo.

KAZALO VSEBINE

UVOD	6
1. VSEBINSKI DEL	7
1.1 Definicija evroskepticizma	7
1.2 Zgodovina evroskepticizma	7
1.3 Stranke in EU	8
1.3.1 Politična usmerjenost evropskih strank	8
1.3.2 Značilnosti programov evropskih strank na splošno	8
1.3.3 Stališča evropskih strank do EU	9
1.3.4 Vrednote EU	9
1.4 Razlogi za evroskepticizem in podporo EU	9
1.4.1 Razlogi za desni evroskepticizem	9
1.4.2 Razlogi za levi evroskepticizem	11
1.4.3 Razlogi za podporo EU	12
1.5 Oblikovanje stališč posameznikov do EU	13
1.5.1 Skupinska pripadnost	13
1.5.2 Osebnostne lastnosti in značilnosti	13
1.5.3 Informacije in znanje	13
1.6 Evroskepticizem in različne države EU	14
1.6.1 Stališče do posameznih problemov in procesov v EU (Raziskava raziskovalnega središča Pew)	14
1.6.2 Spremembe v ravni evroskepticizma v posameznih državah (Raziskava YouGov)	14
1.6.3 Raziskava Evropske komisije	15
1.7 Posledice evroskepticizma	15
1.7.1 Brexit in evroskeptični mediji	16
1.7.2 Protesti proti EU	16
2. EMPIRIČNI DEL	17
2.1 Hipoteze	17
2.2 Metode dela	17
2.3 Rezultati	18
2.3.1 Spol	18
2.3.2 Starost	18
2.3.3 Kako dobro menite, da poznate EU in njen način delovanja?	19
2.3.4 Ali spremljate novice s področja EU?	19
2.3.4 Kako pomembne so vam našete prednosti EU?	20
2.3.5 Kako sporne se vam zdijo našete slabosti EU?	20
2.3.6 Moje mnenje o EU je:	21
2.3.7 Utemelji svoj prejšnji odgovor.	21
2.3.8 V primeru referendumu bi glasoval (če bi mi oz. mi starost to dovoljuje) za:	22

2.3.9 V splošnem sem obkrožen/a z:	23
2.3.10 Ali menite, da v vsakdanjem življenju šola in mediji dovolj obveščajo o EU?	23
2.3.11 Ali menite, da znate ločiti med levim in desnim evroskepticizmom?	24
2.3.12 Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z DA, s katerim od zgornjih dveh se vi osebno strinjate?	24
2.3.13 Ali menite, da je EU bolj levo ali desno naravnana?	25
2.3.14 Ali menite, da je EU bolj liberalno ali konservativno naravnana?	25
2.3.15 Ugotavljanje koleracij	26
2.3.16 Intervjuji s slovenskimi poslanci	29
3. RAZPRAVA	34
4. ZAKLJUČEK	36
VIRI	38
PRILOGE	40

KAZALO SLIK

Slika 1: Prikaz financiranja EU pri različnih državah za leto 2017	10
Slika 2: Prikaz rezultatov YouGov raziskave - glasovanje v primeru referendumu	15

KAZALO TABEL

Tabela 1: Delitev evroskepticizma	7
Tabela 2: Raziskava Evropske komisije - stališče anketiranih držav do EU	15

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketirancev	18
Graf 2: Starost anketirancev	18
Graf 3: Kako dobro anketiranci poznajo EU in njen način delovanja?	19
Graf 4: Ali anketiranci spremljajo novice s področja EU?	19
Graf 5: Prednosti EU in njihov pomen za anketirance	20
Graf 6: Slabosti EU in njihova spornost za anketirance	20
Graf 7: Mnenje anketirancev o EU	21
Graf 8: Odločitev anketirancev na morebitnem referendumu EU	22
Graf 9: Mnenja o EU, ki obkrožajo anketirance	23
Graf 10: Obveščanje o EU s strani šole in medijev	23
Graf 11: Razlikovanje anketirancev med levim in desnim evroskepticizmom	24
Graf 12: Strinjanje anketirancev z levim ali desnim evroskepticizmom	24
Graf 13: Mnenje anketirancev glede liberalne oz. konservativne usmerjenosti EU	25
Graf 14: Mnenje anketirancev glede leve oz. desne usmerjenosti EU	25
Graf 15: Prikaz podpore liberalnim vrednotam anketirancev	26
Graf 16: Udeležba na volitvah in mnenje o EU med ljudmi s pomanjkljivim znanjem o EU	27
Graf 17: Udeležba na volitvah in mnenje o EU med ljudmi z znanjem o EU	27
Graf 19: Povezava med mnenji ljudi o EU in mnenji o EU s katerimi so obkroženi	28
Graf 20: Mnenje o EU med prebivalci bogatejših in prebivalci revnejših držav	29

UVOD

Ko je bila leta 1965 ustanovljena Evropska unija (EU), so se mnenja o legitimnosti njenega obstoja začela deliti. Zasledili smo pojav evroskepticizma, prepričanja, da je način delovanja in odločanja v EU pomanjkljiv, neustrezen ali popolnoma napačen, kar lahko privede do teženj po spremembah ali popolnem izstopu iz EU. Fenomen je prisoten v članicah Evropske unije, njenih ustanovah in v državah, ki se želijo Uniji še priključiti. V preteklih letih smo v medijih pogosto zasledili omenjeno nezadovoljstvo ljudi v času ekonomske krize, kritike odločitev v času begunskih valov in navsezadnje v času Brexita.

Pred raziskovanjem smo imele nekaj splošnega znanja o EU, ki je izviralo predvsem iz šole in naših izkušenj s sodelovanjem pri angleških debatah na to temo. Vse tri smo obiskale tudi Evropski parlament v Bruslju, kjer smo dobile nekaj dodatnih informacij o tematiki. Z nalogo smo želele naše znanje poglobiti in najti nove perspektive in povezave znotraj te teme.

Ker pojav zavzema veliko vidikov in vpliva na veliko različnih držav, smo področje raziskovanja omejile. V prvem poglavju avtentične naloge se posvetimo teoriji, ki je potrebna za lažje razumevanje tematike. Vsebinski del je sestavljen iz definicije evroskepticizma, kratke zgodovine pojava, deljene na tri faze. Nato sledi podrobnejša analiza strank v Evropskem parlamentu, splošni razlogi za evroskepticizem oz. za podporo Evropski uniji, razlogi za oblikovanje določenega stališča s strani posameznika ter posledice, do katerih je evroskepticizem privedel. Zadnji del teoretičnega uvoda je namenjen stopnji evroskepticizma v različnih državah članicah.

V empiričnem delu avtentične naloge so navedene štiri hipoteze, ki smo si jih zastavile pred raziskovanjem in opisane metode dela za katere smo se odločile, skupaj z rezultati. Prva hipoteza se navezuje na posameznikovo odprtost do migracij, LGBTQ+ skupnosti, manjšin in raznih marginaliziranih skupin v korelaciji z njegovim odobravanjem EU. V drugi hipotezi raziskujemo povezanost med znanjem in mnenju o Uniji, ter posameznikovo udeležbo na Evropskih volitvah. Tretja hipoteza preučuje vpliv zunanjih mnenj o EU na posameznika in na njegovo lastno mnenje. Zadnja pa se osredotoča na količino prejetih sredstev s strani EU v določenih državah in mnenju njihovih državljanov o Evropski uniji.

1. VSEBINSKI DEL

1.1 Definicija evroskepticizma

»Evroskepticizem se nanaša na kritiko Evropske Unije in evropskih integracij.« (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Evroskepticizem>, 2019). Razdelimo ga lahko v dve dve vrsti evroskepticizma, ki se razlikujeta glede na način nasprotovanja EU. Tako poznamo mehki in trdi evroskepticizem.

Mehki evroskepticizem je definiran kot obstoj kritike ali skrbi glede na eno ali nekaterih politik, ki nasprotujejo nacionalnim interesom in usmeritvi EU. Trdi evroskepticizem pa predstavlja načelno nasprotovanje EU in evropski integraciji. To nasprotovanje spremlja nasprotovanje članstvu države članice v EU.

Ker je po kritiki Kopecky-ja in Mudde-ja pojem »mehki evroskepticizem« preširok, saj lahko označi tudi najmanjše nestrinjanje z EU kot evroskeptičnost, predlagata štiri nove delitve. Dve stopnji podpore sta razširjena podpora evropski integraciji na eni in podpora Evropski uniji na drugi strani (Tabela 1).

	Podpora evropski integraciji	
Podpora EU	Evrofili	Evrofobi
EU optimisti	Evro navdušenci	Evro pragmatiki
EU pesimisti	Evroskeptiki	Evro nasprotniki

Tabela 1: Delitev evroskepticizma

Evro navdušenci podpirajo evropsko integracijo in so zadovoljni z razvojem EU. Evropragmatiki so proti evropski integraciji, vendar EU podpirajo, dokler imajo od nje kaj koristi. Evroskeptiki v splošnem podpirajo evropsko integracijo, vendar so kritični do razvoja EU. Evro nasprotniki pa zavračajo vse v povezavi z Unijo. (Ložar, 2016)

1.2 Zgodovina evroskepticizma

Po drugi svetovni vojni so se v Evropi začeli procesi povezovanja med zahodnoevropskimi državami, kot odgovor na skrajni nacionalizem, ki je opustošil kontinent. Leta 1952 je bila ustanovljena Evropska skupnost za premog in jeklo (ESPJ), ki je leta 1950 začela gospodarsko in politično povezovati evropske države. ESPJ je vzpostavila medsebojno odvisnost med državami članicami pri proizvodnji premoga in jekla in državam preprečila vzpostavitev vojaških sil brez vednosti drugih.

Prva faza evroskepticizma je vezana na začetek integracijskih procesov v 50. letih. Gre zgolj za politični evroskepticizem, ki nasprotuje vzpostavljanju nadnacionalnega institucionalnega reda. Prvi evroskeptiki so bile države Beneluxa, saj so se bale prevlade Francije in Nemčije.

Druga faza se začne v sredini 80. let, višek pa doseže v času razprav o pogodbi ustanovitve Evropske unije (Maastrichtska pogodba). Leta 1988 tedanja predsednica britanske vlade M.

Thatcher, zavrne vsakršno možnost regulativne pristojnosti na nivoju Evropske skupnosti in ideje ustvarjanja politične super države, ki bi vladala ostalim državam Evrope. Nekateri menijo, da so to prvi zametki britanskega evroskepticizma. Po padcu Berlinskega zidu, združitve Nemčij, razpadu Sovjetske zveze in komunizma v zgodnjih 90. letih ter podpisu Maastrichtske pogodbe, je evroskepticizem še bolj pridobival na pomenu. Negativen izid prvega danskega referendum o ratifikaciji Maastrichtske pogodbe je evroskepticizem potisnil v središče političnih razprav. Po sprejetju pogodbe pridejo na dan evroskeptična mnenja, ki preidejo v politične stranke in strankarske sisteme.

Tretja faza evroskepticizma se s potrditvijo Pogodbe iz Nice (2001), katere namen je reforma institucij za učinkovito delovanje EU ob veliki razširitvi na 25 članic, s čimer pride do povečanja evroskepticizma. Po letu 2008, se Evropa sooča s krizo evrskega območja in grškim dolgom, kar zaostri razmere in odnose med državami članicami ter posledično poveča evroskeptične odnose v državah. Temu se pridruži tudi imigrantska kriza z dotokom migrantov na evropsko celino. (Ložar, 2016)

1.3 Stranke in EU

V Evropskem parlamentu je trenutno 10 političnih strank. Vsaka stranka ima svojega predsednika, usmerjenost, ideologijo in stališče glede stopnje evropskega povezovanja.

Trenutne stranke v Evropskem parlamentu so Evropska ljudska stranka, Stranka evropskih socialistov, Stranka zavezništva liberalcev in demokratov za Evropo, Zavezništvo evropskih konservativcev in reformistov, Evropska zelena stranka, Stranka evropske levice, Identiteta in demokracija, Evropska svobodna zaveza, Evropska demokratska stranka in Krščansko politično gibanje Evrope. (https://sl.wikipedia.org/wiki/Evropska_stranka, 2020).

1.3.1 Politična usmerjenost evropskih strank

Glede na politično usmerjenost stranke delimo na leve, levo-sredinske, sredinske, desno-sredinske in desne stranke ter veliki šotor.

Edina leva stranka v Evropskem parlamentu je Stranka evropske levice. Levo-sredinski stranki sta Evropska zelena stranka in Stranka evropskih socialistov. Evropska demokratska stranka, Stranka zavezništva liberalcev in demokratov za Evropo so sredinske stranke. Desno-sredinske stranke v parlamentu so Evropska ljudska stranka, Zavezništvo evropskih konzervativcev in reformistov in Krščansko politično gibanje Evrope. Identiteta in demokracija pa se kategorizira kot desna stranka. V kategorijo veliki šotor spada Evropska svobodna zaveza.

1.3.2 Značilnosti programov evropskih strank na splošno

Vsaka stranka v evropskem parlamentu ima program oz. seznam prioritet, ki jih upoštevajo pri odločanju. Seveda se tudi stranke iz iste strani političnega spektra med seboj razlikujejo, ampak so si programi med seboj bolj podobni, kot če bi jih primerjali s strankami nasprotne strani.

Leve evropske stranke si v večini prizavedajo za enakost in enake priložnosti, solidarnost, trajnostni razvoj. Primer tega je njihovo zavzemanje omejitve moči lobistov, promocija »Green New Deal« in ekološkega preobrata ter za pravičnejšo ekonomsko politiko. (Stranka Levica, 2018) Vrednoti, kot sta svobodni trg in neodvisne politične odločitve, sta karkteristiki sredinskih strank. Zaščita ekonomije,

transparentnost in narodna suverenost pa so značilni za desno usmerjene evropske stranke. (https://www.europarl.europa.eu/politicalparties/index_en.xml, 2020).

1.3.3 Stališča evropskih strank do EU

Glede na stališče do Evropske unije in stališče do stopnje evropskega povezovanja jih delimo v dve skupini. Prvo sestavljajo pro-evropske stranke kot so Evropska ljudska stranka, Stranka evropskih socialistov, Stranka zavezništva liberalcev in demokratov za Evropo, Evropska zelena stranka, Evropska svobodna zveza in Evropska demokratska stranka. Druga skupina pa povezuje evroskeptične stranke in sicer Zavezništvo evropskih konzervativcev in reformistov (rahl do močan evroskepticizem), Stranka evropske levice (rahl evroskepticizem), Identiteta in demokracija (močan evroskepticizem), ter Krščansko politično gibanje Evrope (rahl evroskepticizem). (https://sl.wikipedia.org/wiki/Evropska_stranka, 2020).

Glede na zgornja dejstva lahko sklepamo, da je večina strank, ki so v politični usmerjenosti bolj radikalne (leve ali desne stranke, ki se ne nagibajo proti centru), tudi bolj evroskeptične. Prav tako, pa lahko sklepamo obratno, saj so pro-evropske stranke tiste, ki so centristične oz. so levo ali desno sredinske.

1.3.4 Vrednote EU

Vrednote EU naj bi bile skupne državam članicam v družbi, v kateri vladajo družbena vključenost, toleranca, pravica, solidarnost in nediskriminacija. So sestavni del evropskega načina življenja in so temelj EU. Napisane so v Lizbonski pogodbi in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah.

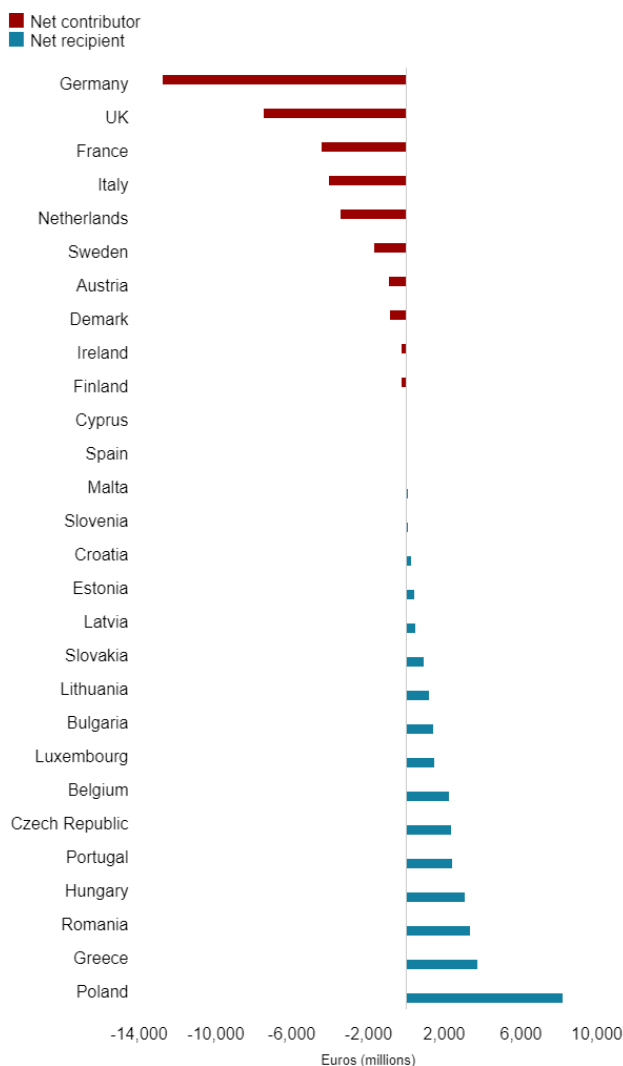
Glavne vrednote EU so človekovo dostojanstvo, svoboda, demokracija, enakost, pravna država in človekove pravice. (https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sl, 2020)

1.4 Razlogi za evroskepticizem in podporo EU

1.4.1 Razlogi za desni evroskepticizem

1.4.1.1 Financiranje EU

Članstvo v EU stane kar nekaj denarja, vendar se količina tega denarja razlikuje med državami, saj je izračunana glede na njene zmožnosti. Dva odstotka financiranja, ki ga prejme EU, prihaja od zunanjih virov. Iz tega sledi, da je v 98 odstotkih financirana s strani držav članic. Slovenija na primer, je v letu 2018 k proračunu EU prispevala 0,386 milijarde evrov. Primer držav, ki EU prispevajo več kot dobijo v zameno, so Nemčija, Francija, Italija, Nizozemska, Avstrija, Finska, Švedska, Danska in Irska. Tudi Velika Britanija je bila pred Brexitom ena izmed njih. Slika 1 prikazuje, ali država EU prispeva več kot od nje dobi (Net contributor), ali pridobi več kot sama prispeva (Net Recipient).« (Kovacevic, 2020).

Slika 1: Prikaz financiranja EU pri različnih državah za leto 2017

Avstrija, Nizozemska in Italija so zelo evroskeptične države, zato bi lahko ta vidik evroskepticizma povezali z zgornjimi podatki. Evroskeptične pa so tudi Poljska, Madžarska in Grčija. To je zanimivo, saj slednje od EU pridobijo več kot ji prispevajo. Evroskeptične so zaradi svojega nezadovoljstva z določenimi zakoni. Predvsem Madžarska ima zelo vplivne evroskeptične stranke. Težavni se ji zdijo evropski zakoni o migracijah in azilu, prav tako pa njihov predsednik Orbán EU vidi kot »koruptivno elito«. Poljska se zgleduje po Madžarski glede njenega populističnega stališča. (Zgut, Csehi, 2019) Grčija pa je evroskeptična zaradi njenih varčevalnih ukrepov, čezatlantskega partnerstva za trgovinsko naložbo (Točka 1.4.2.4), ipd.

1.4.1.2 Varnostne luknje v EU

Evroskeptikom se zdi problematičen manjši nadzor nad mejami, zaradi česar lahko v države vstopi veliko ljudi. To lahko povežemo z evropsko begunsko krizo, ki je izbruhnila leta 2015. Takrat se je močno povečalo število beguncev in drugih priseljencev, ki so vstopali v EU in zaprosili za azil. Od takrat EU izvaja ukrepe za boljši nadzor zunanjih meja in migracijskih tokov. Parlament si prizadeva, da bi bolj pravično razdelili breme med države, prav tako pa poziva k boljšemu nadzoru zunanjih mej. Aprila 2016 je sprejel zakon, v katerem so poslanci poudarili pomen integracije skozi ustrezno nastanitev, opismenjevanje, jezikovne tečaje, medkulturni dialog in poklicno usposabljanje. Kljub temu je EU tarča

očitkov, da je bila v 2015 premalo pripravljena na ta problem. »Rezultati raziskave evropskega javnega mnenja iz maja 2018 so pokazali, da 72 odstotkov Evropejcev želi, da EU bolj ukrepa na področju priseljevanja.« (<https://www.europarl.europa.eu/news/sl/headlines/society/20170629STO78630/begunska-kriza-v-eu-dejstva-in-stevilke>, 2019).

1.4.1.3 Onemogočena prosta trgovina z državami izven EU

Evroskeptiki poudarjajo, da ker trgovanje poteka s pomočjo enotnega trga EU, je trgovanje z državami izven EU, kot so Nova Zelandija, Avstralija, Indija, in Kitajska onemogočeno. Vendar je pomembno povedati, da je v teh argumentih marsikaj narobe ali zmedeno. Članstvo v EU ni preusmerilo veliko trgovine stran od drugih držav – finančna blagajna je ocenila, da je preusmerila le 4 % naše trgovine z državami, ki niso članice EU. Članstvo v EU nam ne preprečuje trgovanja z drugimi državami. Vsekakor ne ustavi Nemčije. Njen izvoz na Kitajsko je trikrat večji od npr. britanskega. (Dixon, 2014). Zato je ta razlog za evroskepticizem, kljub njegovi pogostosti med evroskeptiki, treba obravnavati kritično.

1.4.1.4 Zakonodaja

Evroskeptiki verjamejo, da morajo naše zakone sprejemati ljudje, ki jih demokratično lahko volimo in jih tudi odstavimo. Tako smo odgovorni za zakonodajo lastne države. Različno velike države imajo različno število predstavnikov v Evropskem parlamentu. Svoje mnenje lahko izrazijo vsi, vendar odločitve slonijo predvsem na državah z več predstavniki. S tem se kaže neenakomerna razporeditev družbene moči. Za primerjavo: Slovenija jih ima 8, medtem ko jih ima Nemčija 96. (Evropski parlament v sodelovanju s podjetjem Kantar, 2019)

1.4.2 Razlogi za levi evroskepticizem

1.4.2.1 Problematika Grčije

Med reševanjem Grčije iz krize, leta 2008 naj bi imele korist le nemške in francoske banke, prednosti za gospodarstvo Grčije pa ni bilo.

1.4.2.2 Problematika evra

Evro je valuta, ki jo uporablja veliko držav članic. V zadnjih letih pa se je evro pokazalo za problematičnega v očeh evroskeptikov. Namreč prispeval naj bi k nižji ekonomski rasti in večanju brezposelnosti, hkrati pa hodi v korist le Nemčiji, saj šibek evro prispeva k njenemu izvozu in preprečuje, da bi revnejše države dobile konkurenčno prednost.

1.4.2.3 Prepoved Keynesijske ekonomije

Od leta 2018 se EU ravna po sprejeti pogodbi o prepovedi Keynesijske ekonomije v evroobmočju. »Keynesijska ekonomija je ekonomska teorija skupne porabe v gospodarstvu in njenih učinkov na proizvodnjo in inflacijo. Osredotoča se na uporabo aktivne vladne politike za obvladovanje skupnega povpraševanja in za reševanje ali preprečevanje gospodarskih recesij.« (<https://www.investopedia.com/terms/k/keynesianeconomics.asp>, 2020).

Vlada veliko vloži v gospodarstvo, stimulira povpraševanje in s tem se v ekonomijo steka več denarja.

1.4.2.4 Čezatlantsko partnerstvo za trgovinsko naložbo (TTIP)

»Čezatlantsko trgovinsko in naložbeno partnerstvo (TTIP) spada v skupino megaregionalnih sporazumov. Njegov cilj je predvsem odprava trgovinskih ovir v različnih gospodarskih sektorjih, s čimer naj bi se olajšala nakup in prodaja blaga med Evropsko unijo in Združenimi državami Amerike.« (S. Tratnik, 2017). EU, ki ga običajno pogaja v tajnosti s korporativnimi interesi, grozi, da bodo v okoljskih in drugih standardih dosegli dno. Prav tako bi to velikim korporacijam dalo možnost za tožbo izvoljene vlade, v namen preprečevanja zakonodaje, ki bi jih finančno prizadela.

1.4.3 Razlogi za podporo EU

1.4.3.1 Vrednote

Ko se država priključi Evropski uniji, si zagotovi delovanje v skupnosti, katere vrednote vključujejo družbeno vključenost, toleranco, pravico, solidarnost in nediskriminacijo. Zavzema se za človekovo dostojanstvo, svobodo, demokracijo, enakost in človekove pravice. Evropejci smo tesno povezani v kulturnem in gospodarskem smislu na podlagi naših skupnih vrednot. (https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sl, 2020).

1.4.3.2 Mir

Evropska unija je prav tako pomemben faktor pri vzpostavljanju miru. Srednja in zahodna Evropa namreč še nikoli do sedaj nista tako dolgo delovali brez kakršnihkoli vojn. Prav tako je EU kot skupnost pridobila Nobelovo nagrado za mir, saj je najuspešnejši projekt miru v zgodovini človeštva. (https://europa.eu/european-union/about-eu/history/2010-today/2012/eu-nobel_en, 2020).

1.4.3.3 Enoten trg

Na spletni strani Europa.eu lahko izvemo, da je Evropska unija »[...] največja svetovna izvoznica industrijskih izdelkov in storitev ter največja uvoznica iz več kot 100 držav.« (https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sl, 2020). Trg, ki ga ponuja EU, je po mnenju podpornikov EU izredno visoko razvit in državam omogoča sodelovanje v trgovanju terboljšanje svojega gospodarstva. Omogoča prosti pretok ljudi, blaga, storitev in denarja. Temelji na štirih načelih svobode, ki državam omogočajo, da lahko njeni državljani delajo in živijo v katerikoli državi EU, prodajajo izdelke brez omejitev, upravljajo in premeščajo svoj denar in ponujajo svoje storitve v katerikoli državi članici.

1.4.3.4 Človekove pravice

Evropska unija je znana po poudarjanju človekovih pravic, zaščiti marginaliziranih in šibkejših skupin ter zavzemanju za njihove pravice. Njena vrednota je namreč enakopravnost za vse. »Človekove pravice varuje Listina Evropske unije o temeljnih pravicah. Sem sodijo pravica do nediskriminacije na podlagi spola, rase in narodnosti, vere in prepričanja, invalidnosti, starosti in

spolne usmerjenosti, pravica do varstva osebnih podatkov in pravica do sodnega varstva.« (https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sl, 2020).

1.5.3.5 Ostale prednosti

Evropska unija med drugimi zagotavlja zaščitene pravice ljudi med potovanji, prav tako imajo ljudje možnost sodelovanja v vrsti projektov, kot je na primer Erasmus, delavci so zaščiteni pred nepoštenim obravnavanjem na delovnih mestih, študentom omogoča iskanje boljših izobraževalnih možnosti v tujini. Poleg tega daje velik poudarek na humanitarno pomoč, saj letno tovrstno pomoč nameni več kot 120 milijonom ljudi. Za nekatere ekonomsko manj razvite države je pomembno tudi to, da lahko svojemu gospodarstvu pomagajo s črpanjem iz kohezijskih skladov EU. (https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sl, 2020).

1.5 Oblikovanje stališč posameznikov do EU

Stališča so celote prepričanj, vrednostnih ocen in čustev v odnosu do različnih socialnih situacij in objektov, ki delujejo kot trajna pripravljenost za določen način vedenja.

(https://studentski.net/gradivo/ulj_fdv_pa1_spp_sno_psihologija_stalisc_01, 2020).

Za oblikovanje stališč so pomembni naslednji faktorji:

1.5.1 Skupinska pripadnost

Pri oblikovanju stališč imajo pomembno vlogo primarne skupine (družina, vrstniki), zato imajo ljudje pogosto enaka stališča kot ostali v njihovi primarni skupini. Torej ljudje, ki odrasčajo v družini z negativnimi mnenji o EU, imajo večjo možnost, da tudi sami postanejo evroskeptiki. Na splošno so pomembne vse skupine, ki jim posameznik pripada. Če je posameznik del politične skupine zaradi določenih stališč za katerimi stoji skupina, je velika možnost, da bo ponotranjil tudi ostala stališča te skupine, ki ga prej niti niso zanimala, zaradi težnje k skupnem vrednotnem sistemu.

1.5.2 Osebnostne lastnosti in značilnosti

Osebe, ki kažejo veliko stopnjo samozaupanja, bodo težile k usklajenosti in trdnejši strukturi stališč, medtem ko bodo osebe z nizko stopnjo samopodobe razvijale nestabilna, med seboj nekoherentna stališča. Iz tega razloga so te osebe lažje manipulirane s strani medijev in različnih skupin. Tisti z avtoritarnim značajem, ki ponavadi prihajajo iz domov s strogo disciplino, pa imajo neusmiljeno stališče do politike in pogosto zavračajo demokratične postopke in novosti ter poudarjajo hierarhijo, zaradi česar bi se jim EU verjetno zdela preveč demokratična in odprta do novosti.

1.5.3 Informacije in znanje

Prav tako je za oblikovanje stališč zelo pomembno kakšne informacije in znanja imamo v povezavi z določeno tematiko. Ta faktor je spet odvisen od našega okolja. Če na primer obiskujemo šole, ki imajo več evroskeptikov med učitelji ali pa smo obdani z evroskeptičnimi mediji, bo do nas prihajala velika količina negativnih informacij o EU. Pogosto se lahko naredi, da se popolnoma izoliramo od drugačnih menj in postanemo ujeti v nekakšni komori informacij, kjer slišimo ali samo negativne ali samo pozitivne informacije ter oblikujemo naše stališče samo na podlagi teh.

Pomemben izraz posameznikovih stališč so lahko tudi njegove izkušnje, npr. brezplačna in vsečna ekskurzija v Evropski parlament bi lahko prispevala k temu, da posameznik zavzame bolj pozitivno stališče do EU.

1.6 Evroskepticizem in različne države EU

1.6.1 Stališče do posameznih problemov in procesov v EU (Raziskava raziskovalnega središča Pew)

Raziskovalno središče Pew je v letu 2018 anketiralo 10 držav: Poljsko, Španijo, Nemčijo, Nizozemsko, Francijo, Švedsko, Italijo, Veliko Britanijo, Grčijo in Madžarsko. 74 % mediana pravi, da EU spodbuja mir, večina pa jih tudi meni, da spodbuja demokratične vrednote in blaginjo.

Mnogi so zaskrbljeni zaradi gospodarske prihodnosti. Med temi 10 državami 58-odstotna mediana verjame, da bo finančno slabše, ko bodo njihovi otroci odrasčali v državi. 59 % Poljakov pa je optimističnih glede gospodarskih perspektiv naslednje generacije.

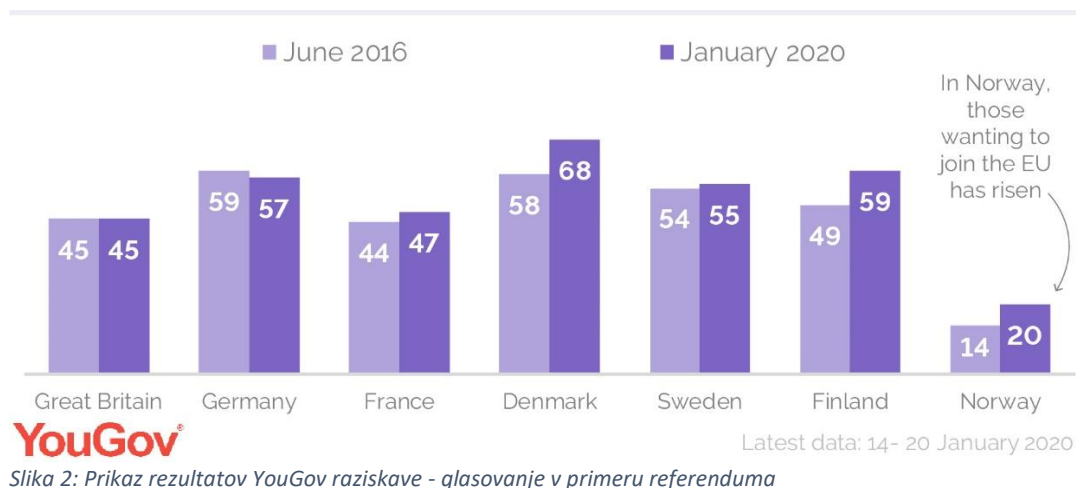
Precejšnje število Evropejcev tudi meni, da se finančno stanje povprečnih ljudi v njihovi državi v zadnjih dveh desetletjih ni izboljšalo. V Grčiji, Italiji in Španiji velike večine pravijo, da je v povprečju ljudem slabše, kot jim je bilo pred 20 leti. Približno polovica ali več jih deli to stališče v Franciji in Veliki Britaniji. Dve izjemi sta Poljska in Švedska, kjer približno dva od treh ljudi verjameta, da se finančno bolje odrežejo.

V nekaterih državah obstajajo tudi močni pomisleki glede priseljevanja. Večina držav želi, da je v njihovo državo dovoljeno manj priseljencev. Mnogi verjamejo, da priseljevanje povečuje tveganje terorizma. To mnenje je manj pogosto v Franciji, na Nizozemskem, v Veliki Britaniji in Španiji, kjer približno štiri desetine ali manj pravijo, da želijo manj priseljevanja.

Edina anketirana država, ki v večini ni bila naklonjena EU je bila Grčija, Velika Britanija je bila v mnenjih precej razdvojena. (Wike, Fetterolf, Fagan, 2019)

1.6.2 Spremembe v ravni evroskepticizma v posameznih državah (Raziskava YouGov)

Letošnje raziskave ugotavljajo, da se države pomikajo v smeri naklonjenosti EU. Anketirane države so bile vprašane, kako bi glasovale v primeru referendumu o izstopu iz EU. Spodnji diagram prikazuje, koliko odstotkov bi jih želelo ostati:

Slika 2: Prikaz rezultatov YouGov raziskave - glasovanje v primeru referendumu

Vidimo, da je bila Danska na vrhu podpore EU v obeh letih. Tudi Nemčija je dosegla visoke rezultate. Norveška se kaže kot najbolj evroskeptična izmed anketiranih, ampak tudi pri njej so ljudje v 2020 manj evroskeptični v primerjavi z 2016. Danska in Finska sta doživeli največji porast v novi podpori EU med navedenima letoma. (FitzPatrick, 2020)

1.6.3 Raziskava Evropske komisije

Evropska komisija je v 2015 pripravila raziskavo glede stališča do EU s strani posameznih držav. Takšni so bili rezultati raziskave:

Država	Delež ljudi s pozitivnim mnenjem om EU
Romunija	62%
Irska	57%
Litva	55%
Bolgarija	55%
Poljska	53%
Luksemburg	52%
Malta	51%
Madžarska	43%
Nemčija	45%
Hrvaška	47%
Nizozemska	42%

Tabela 2: Raziskava Evropske komisije - stališče anketiranih držav do EU

Vidimo, da je evroskepticizem najmanj prisoten v Romuniji, vendar je tudi pri njej rezultat le dvanajst odstotkov nad polovico.

Število držav, ki EU vidi v pozitivni luči je od jeseni 2014 naraslo iz 12 na 15.

Negativno mnenje o EU prevladuje v Cipru (42 %) in Avstriji (36 %). Delež prebivalstva s pozitivnim mnenjem o EU se je zmanjšal v petih državah, najbolj presenetljivo na Poljskem (53 %, -8). https://es.kantar.com/media/1048638/eb83_first_en.pdf, 2015).

1.7 Posledice evroskepticizma

Evroskepticizem je pripeljal do veliko protestov, demonstracij ter celo do izstopa iz Evropske unije.

1.7.1 *Brexit in evroskeptični mediji*

Državljeni Združenega kraljestva so 23. junija 2016 glasovali za odhod iz Evropske unije. Glasovanje je bilo izvedeno po intenzivnih pogajanjih o dogovoru, s katerim naj bi okrepili poseben status Britanije v EU.

Skladno s Sporazumom o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo, je Združeno kraljestvo z 31. januarjem 2020 izstopilo iz EU na urejeni način.

Velika Britanija je iz EU iztopila pretežno zaradi ekonomskih razlogov ter želji po večji suverenosti. Poleg tega mnogi trdijo, da je bil izstop Velike Britanije iz EU tudi posledica lažnih evroskeptičnih novic, ki so krožile naokoli. Na socialnih omrežjih naj bi bila zelo popularna lažna novica o Lizbonski pogodbi, ki je pravila, da ta zahteva, da v letu 2020 vse države EU izgubijo veto, leta 2022 postanejo nove zvezne države in se morajo pridružiti evru. (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/mar/04/anti-eu-brexit-fake-news>, 2020).

1.7.2 *Protesti proti EU*

Posledica evroskepticizma so prav tako tudi razni protesti proti EU. Novembra 2017 se je na tisoče protestnikov zbralo na ulicah in zahtevalo, da Italija izstopi iz Evropske unije. Obsežni protest, ki ga je organiziralo več kot 40 družbenih in političnih skupin, je izrazil nasprotovanje Bruslju in aktualni nacionalni vladi. Slogani, ki so bili slišani v množici so bili »Razbijte Evropsko unijo in evropsko kletko!« ter »Ne evropski mafiji!«. Protestniki so vlado pozvali, naj zavrne zahtevo EU, da bi Italija zmanjšala svoj proračun, politike pa so pozvali, naj opustijo sporazume o prosti trgovini z ZDA in Kanado. (Smith, 2017).

Svoje nestrinjanje z EU in njenimi odločitvami so pokazali tudi Poljaki, leta 2007, ko so na čolnih protestirali proti prepovedi ribolova trske na vzhodnem Baltskem morju. Ribiči na severu Poljske so bili mnenja, da jim prepoved EU odvzema sredstva za preživetje. Želeli so, da ga odpravijo ali pa plačajo odškodnino. (Rakowiec, 2007).

V Češki in Bratislavi so prav tako potekale demonstracije. Slovaški in češki kmeti in zaposleni v prehranski industriji se ne strinjajo s stališčem EU, po katerem bodo kmetje iz prihodnjih članic le postopoma uvajani v polne finančne ugodnosti skupne evropske kmetijske politike. Prav tako jih motijo tudi po njihovem prenizke ponujene mlečne kvote. (<https://www.24ur.com/novice/svet/protesti-proti-predlogom-eu.html>, 2002).

2. EMPIRIČNI DEL

2.1 Hipoteze

Tekom globljega spoznavanja in raziskovanja tematike evroskepticizma smo si postavile štiri hipoteze, ki jih želimo s to avtentično nalogo ovrednotiti:

1. Glede na to, da je Evropska unija skupnost različnih držav, kultur in ljudi, ki temelji na medsebojnem sodelovanju kljub drugačnosti, so tudi ljudje, ki jo podpirajo, bolj odprti do migracij, LGBTQ+ skupnosti, manjšin in marginaliziranih skupin.
2. Ljudje, ki imajo manj znanja o EU, so bolj evroskeptični in redkeje sodelujejo na volitvah v povezavi z EU, v primerjavi z ljudmi, ki imajo več znanja o EU.
3. Obkroženost posameznika/ce s pozitivnimi mnenji o EU, bo pozitivno vplivalo na njegovo/njeno mnenje o EU in obratno.
4. Revnejše oz. ekonomsko manj razvite evropske države, ki so članice Evropske unije, imajo manjši odstotek evroskeptičnega prebivalstva kot tiste države, ki so bolj razvite, saj prejmejo večjo finančno podporo s strani EU.

2.2 Metode dela

Nalogo in naš raziskovalni problem smo zastavile na podlagi koleracije in vzročnosti, saj želimo izvedeti, kje je povezava med ravno evroskepticizma posameznika ter njegovo ozaveščenostjo o EU, politično usmerjenostjo in narodnostjo. Iz tega razloga bomo uporabile tako primarne, kot tudi sekundarne vire.

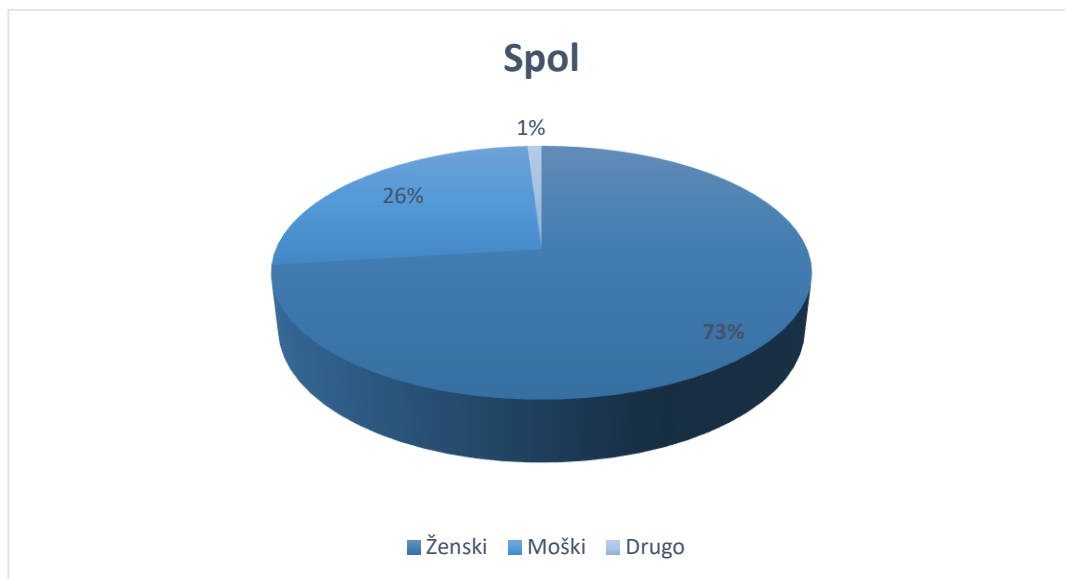
Kot vir pridobivanja informacij za teoretični del naše naloge smo uporabile sekundarne vire. To so bile diplomske naloge, strokovni članki, medijski članki, spletne strani in raziskave. Ti so nam bili v izredno pomoč pri širjenju znanja o temi ter oblikovanju hipotez, na katere se želimo osredotočiti.

Naši primarni viri bodo temeljili na metodi spraševanja, in sicer z uporabo ankete in intervjuja. S podatki, ki jih bomo pridobili, bomo oblikovale empirični del naše naloge. Pri anketah bo naša populacija zajemala vse državljane EU. Vzorčenje bo potekalo naključno. Odločile smo se za dva vzorca. En vzorec bodo predstavljali Slovenci, starejši od 16 let, drugega pa državljani ostalih držav, prav tako starejši od 16 let. V ta namen bomo anketo izdelale v dveh jezikih. Pri raziskovanju koleracije med različnimi faktorji, ki se nanašajo na naše hipoteze, smo iz celote rešenih anket Slovencev vzele še naključen vzorec 120 anketirancev. Zelo nas zanima tudi mnenje slovenskih poslancev o tej tematiki. Zato želimo izvedeti več o stališčih strank do EU in evroskepticizma, kar bomo storile z intervjuji poslancev različnih strank ter primerjavo le-teh med seboj. Intervjuji bodo potekali preko elektronske pošte.

2.3 Rezultati

Anketo je v celoti rešilo 171 ljudi, starih 16 let ali več, ki so bili izbrani naključno.

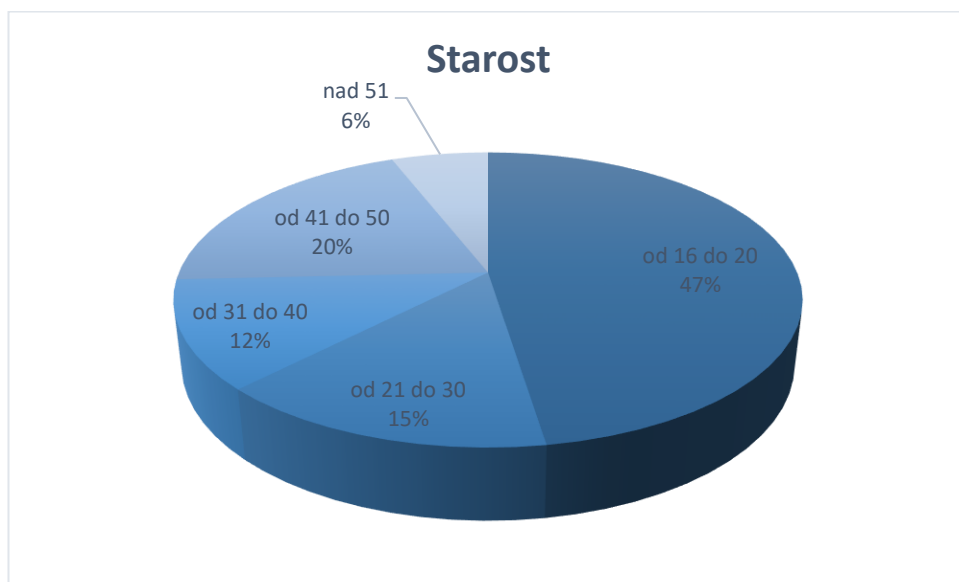
2.3.1 Spol

Graf 1: Spol anketirancev

Na prvo vprašanje, kjer so anketiranci morali izbrati svoj spol, je 73 % anketiranih označilo ženski, 26 % moški in 1 % drugo.

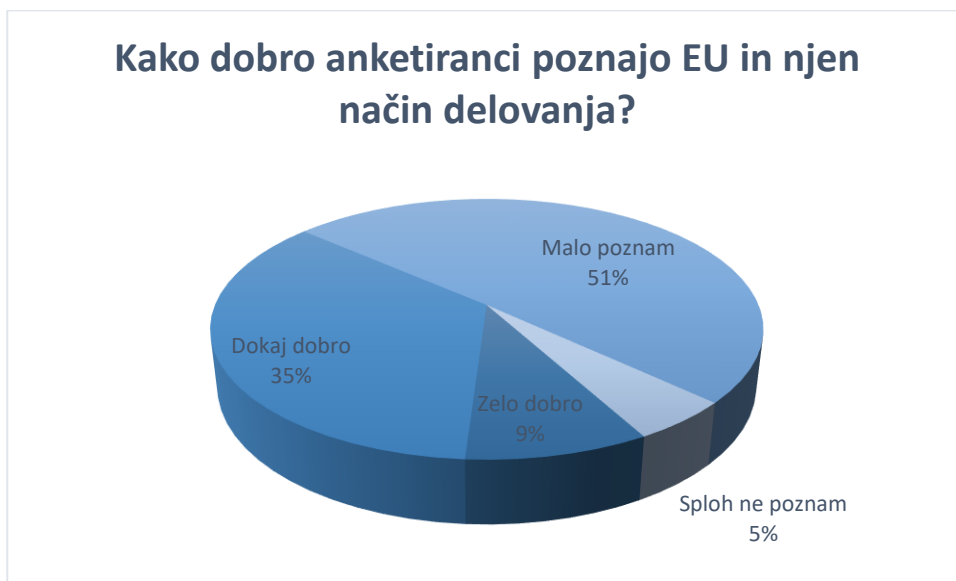
2.3.2 Starost

Graf 2: Starost anketirancev

Pri drugem vprašanju, ki je bilo vezano na starost anketirancev, jih je največ izbralo od 16 do 20 let (47 %), 15 % anketirancev je bilo starih od 21 do 30, 12 % od 31 do 40, 20 % od 41 do 50 ter 6 % nad 51.

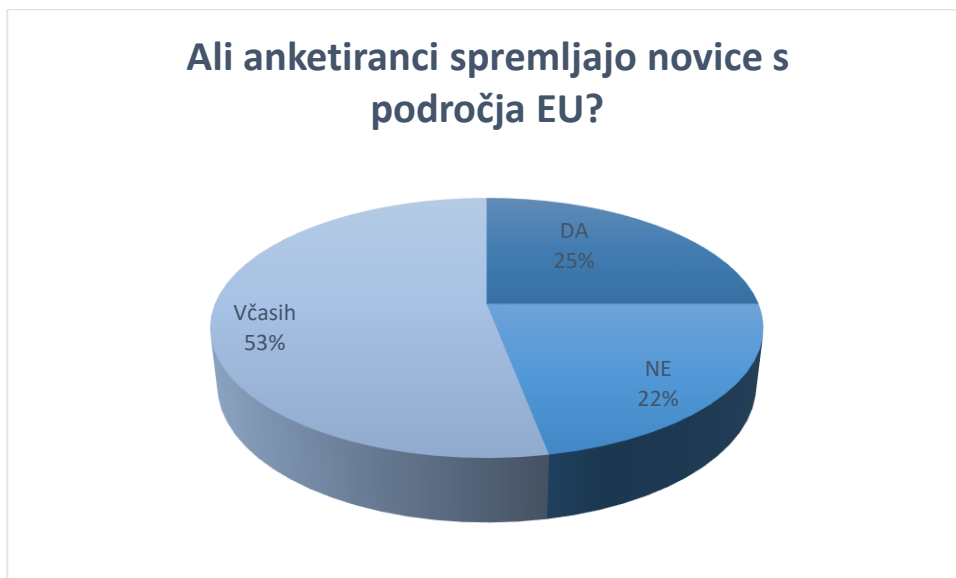
2.3.3 Kako dobro menite, da poznate EU in njen način delovanja?

Graf 3: Kako dobro anketiranci poznajo EU in njen način delovanja?

Na vprašanje je 5 % anketirancev odgovorilo, da sploh ne poznajo EU in njen način delovanja, 51 % ju je malo poznalo, 35 % dokaj dobro in 9 % zelo dobro. Iz tega lahko sklepamo, da imajo Slovenci nekaj osnovnih znanj o EU in njenem načinu delovanja, podrobno znanje pa je bolj redko. To lahko povežemo tudi z vprašanjem o pomankljivosti obveščanja šole in medijev o EU (Točka 2.3.10), kjer se je večina strinjala, da šola ne obvešča dovolj o EU.

2.3.4. Ali spremljate novice s področja EU?

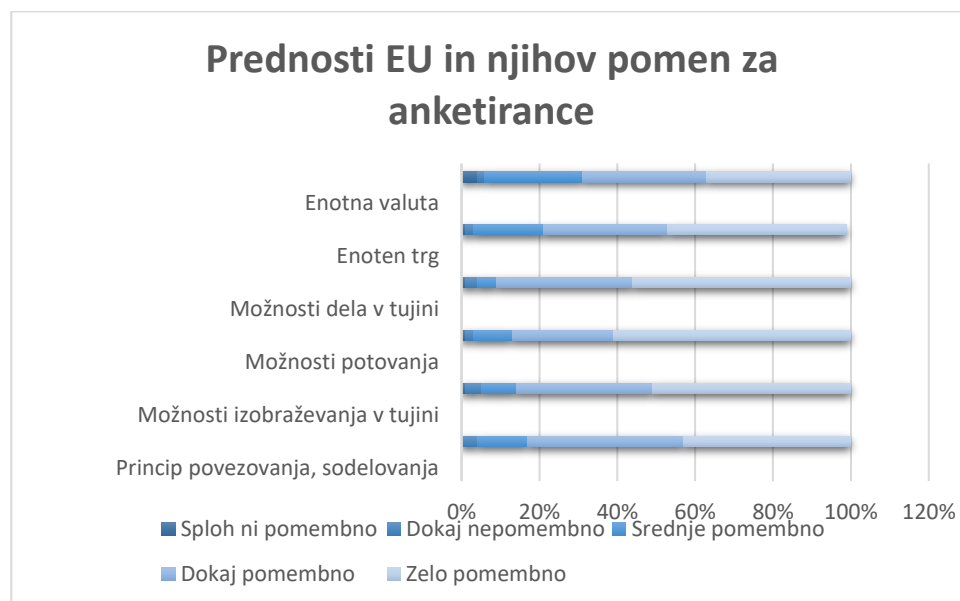

Graf 4: Ali anketiranci spremljajo novice s področja EU?

Pri vprašanju o spremljanju novic s področja EU je večina ljudi odgovorila, da včasih spremljajo novice, 25 % je odgovorilo z da, 22 % pa z ne. Dejstvo da skoraj četrtina Slovencev ne spremlja novic s področja EU smatramo kot zaskrbljajoče, saj so te zelo pomembne, da pridobimo več znanj, ki so ključna za naše odločitve ob volitvah povezanih z Evropsko unijo. Ponovno pa lahko to vprašanje povežemo z vprašanjem o pomanjkljivosti obveščanja šole in medijev o EU (Točka 2.3.10), kjer 37 % anketirancev meni, da mediji ne poročajo dovolj o EU, zaradi česar se ljudje ne srečajo s takimi

novicami, prav tako pa jih morda EU preprosto ne zanima, ker jim je šole niso nikoli približale ter ker o njej nimajo dovolj znanja.

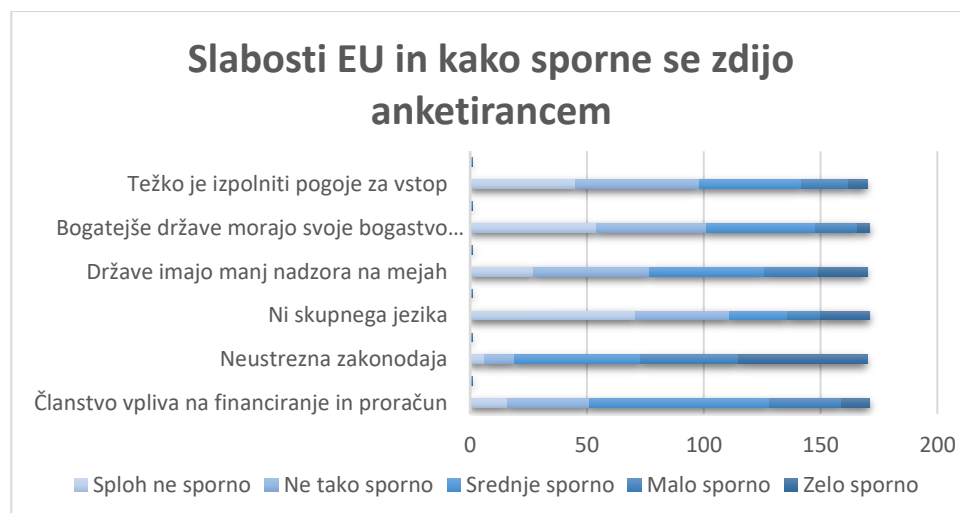
2.3.4 Kako pomembne so vam našteje prednosti EU?

Graf 5: Prednosti EU in njihov pomen za anketirance

Najbolj priljubljena prednost EU so bile večje možnosti potovanja, za njo pa so bile priljubljene tudi večje možnosti dela in izobraževanja v tujini. Iz odgovorov vidimo, da so ljudje glasovali za prednosti, ki se jih osebno najbolj tičejo ter niso bili tako zainteresirani za bolj splošne prednosti kot so princip povezovanja, enoten trg in enotna valuta. Kot druge prednosti pa so izpostavili še različne projekte za mlade kot je Erasmus, usklajevanje zunanje-političnih reakcij držav članic, okoljevarstvena prizadevanja, težnjo k vzdrževanju človekovih pravic ter ohranjanje kulturne dediščine.

2.3.5 Kako sporne se vam zdijo našteje slabosti EU?

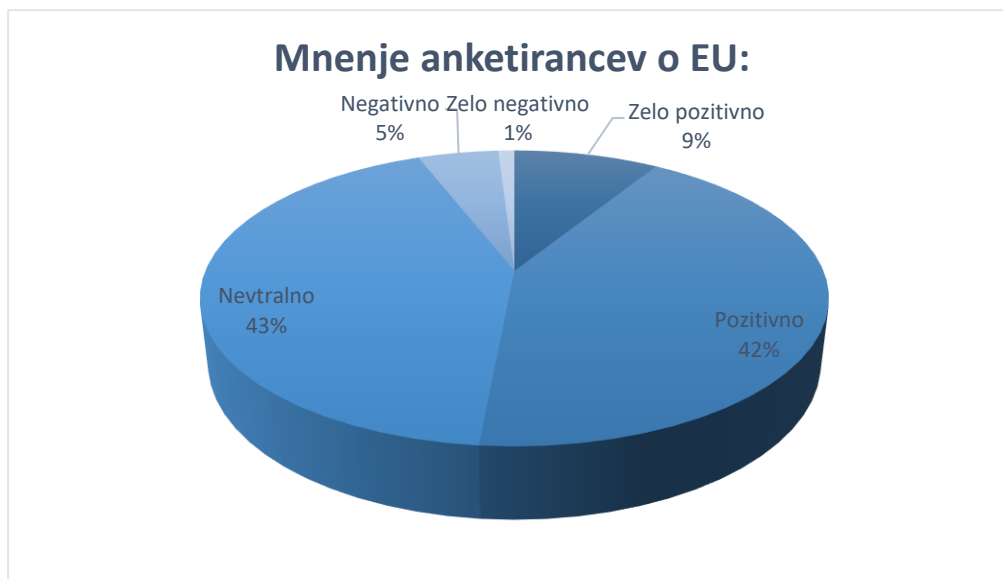

Graf 6: Slabosti EU in njihova spornost za anketirance

Ljudem najbolj sporna slabost EU je bila neustrezna zakonodaja, za njo pa tudi manjši nadzor na mejah. To je verjetno zaradi migrantske krize ter rastočega populizma. Kot druge slabosti so anketiranci izpostavili še različne življenske standarde in plače v državah članicah, manjkanje evropske vojske, premoč večjih držav, ko pride do

odločanja, egoističen pristop nekaterih držav, nezmožnost samoodločanja ter pripadnost držav kot je Madžarska, ki ni ravno zgled demokratične države.

2.3.6 Moje mnenje o EU je:

Graf 7: Mnenje anketirancev o EU

Po rezultatih sodeč je daleč največ ljudi, ki Evropsko unijo vidijo v nevtralni ali pozitivni luči. Visok delež nevtralnih mnenj lahko pripišemo manjši ozaveščenosti, kar so anketiranci z nevtralnim mnenjem tudi največkrat navedli kot svojo utemeljitev mnenja (Točka 2.3.7). Če o nečem nisi dovolj ozaveščen, se je težko opredeliti. Nevtralno mnenje lahko izhaja tudi iz dejstva, da EU nima le slabosti in nima le prednosti, ampak temelji na kombinaciji obeh.

Slednji razlog pride v poštev tudi pri izidu, da je ljudi z zelo pozitivnim ali z zelo negativnim mnenjem zelo malo in skupno predstavljajo le 10 %.

Slovenci imajo v splošnem zelo dobro mnenje o EU. Kot vidimo, je evroskeptičnega le skupno 6 % anketirancev. To bi lahko povezali z dejstvom, da Slovenija nima izrazito evroskeptičnih strank, ki bi širile evroskepticizem, prav tako pa je ena od držav, ki od EU pridobi več kot ji sama prispeva (Slika 2), zato imamo od nje več koristi.

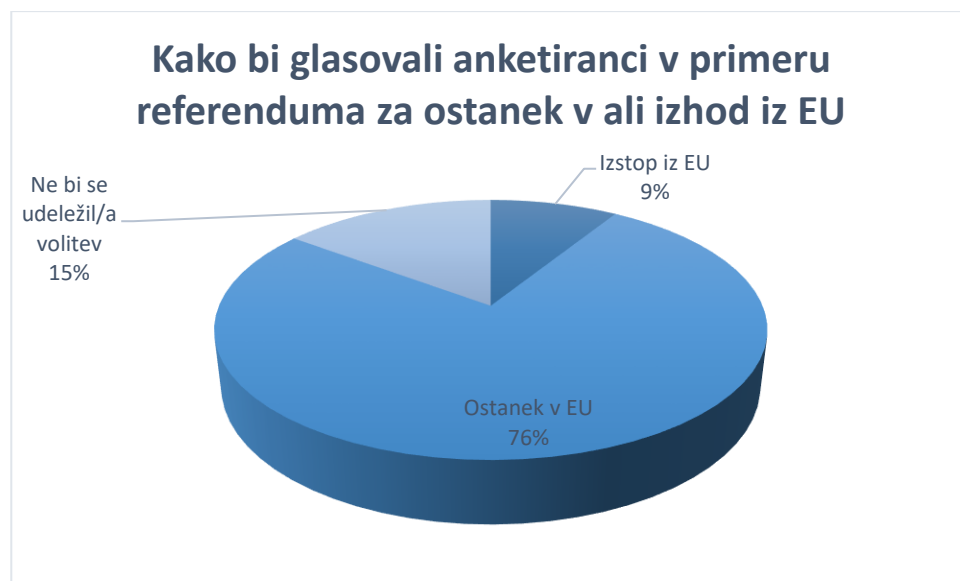
2.3.7 Utemelji svoj prejšnji odgovor.

Ljudje s pozitivnim mnenjem o EU so svoje stališče utemeljili z veliko več razlogi, kot ljudje z negativnim mnenjem. Daleč najpogostejši razlogi za naklonjenost EU so bili občutek, da Slovenija, kljub njeni majhni velikosti nekam spada. Precej pogosto navedeni so bili tudi bili mir, veliko priložnosti in različni projekti na področju izobraževanja. Ostali navedeni razlogi za podporo EU pa so bili sodelovanje in povezovanje med državami ter prost pretok blaga, ljudi in informacij.

Ljudje z negativnim mnenjem o EU so svoje stališče utemeljili z navedbo vidikov o poseganju EU v suverenost držav in onemogočanju samoodločanja narodov. Ostala mnenja anketirancev so bila, da EU preveč zahteva, da države ne dobijo pomoči, obljubljenih s strani EU in da je Slovenija premajhna ter zato v EU nima prav dosti vpliva. Utemeljitev stališča ljudi z negativnim mnenjem o EU so se med seboj precej razlikovale, zato noben odgovor ni bil najpogostejši.

Ljudje z nevtralnimi mnenji o EU so to utemeljili s svojim pomanjkljivim znanjem o EU, premajhnim zanimanjem zanjo ali pa sprejemanjem, da ima tako prednosti, kot tudi slabosti.

2.3.8 V primeru referenduma bi glasoval (če bi mi oz. mi starost to dovoljuje) za:

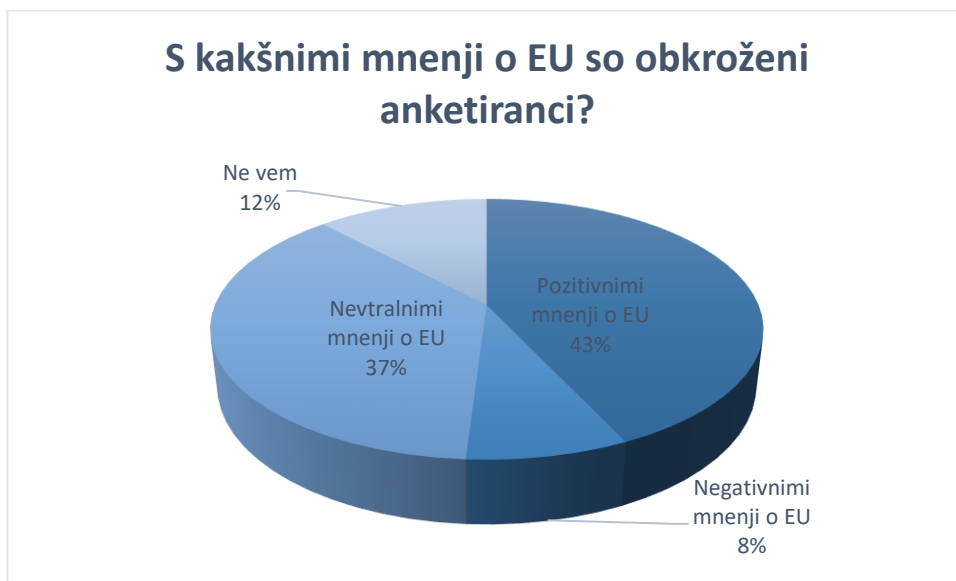

Graf 8: Odločitev anketirancev na morebitnem referendumu EU

Iz rezultatov je razvidno, da bi se 85 % anketirancev udeležilo volitev. Velika večina bi jih želela ostati v EU, kar se sklada z rezultatom o deležu anketirancev, ki imajo pozitivno mnenje o EU. Ker sta delež ljudi, ki bi glasovali za izstop iz EU in ljudi z negativnim mnenjem o EU procentualno primerljiva, lahko sklepamo, da bi tudi ljudje z nevtralnimi mnenji o EU želeli ostati v njej. To lahko razložimo s tem, da je izstop v EU zelo pomembna in dolgotrajna stvar in bi morali biti ljudje res temeljito proti njej, da bi aktivno podpirali izstop iz le-te. Velikokrat ljudje le želijo nekaj sprememb. Prav tako pa lahko sklepamo, da prednosti EU, tudi pri ljudeh z nevtralnimi mnenji, bolj prevladajo nad slabostmi.

Glede na visoko potencialno udeležbo na volitvah lahko sklepamo, da so anketirani ljudje zavzeti za odločanje o svoji prihodnosti oz. prihodnosti svojih potomcev in želijo prispevati pri odločanju v državi, še posebej ob takšnih pomembnih odločitvah. Ker je velika večina anketirancev stara od 15 do 30 let imajo tudi večjo iniciativo za sodelovanje na volitvah, saj se gre za njihovo sedanost in prihodnost.

2.3.9 V splošnem sem obkrožen/a z:

Graf 9: Mnenja o EU, ki obkrožajo anketirance

Izstopata rezultata, ki pravita, da so ljudje večinoma obkroženi z nevtralnimi ali pozitivnimi mnenji o EU. To lahko povežemo z že razloženo nizko ravno evroskepticizma v Sloveniji in pomanjkanjem evroskeptičnih strank.

2.3.10 Ali menite, da v vsakdanjem življenju šola in mediji dovolj obveščajo o EU?

Graf 10: Obveščanje o EU s strani šole in medijev

Rezultati kažejo, da šola premalo ozavešča o EU. Le 27 % anketirancev meni, da lahko ljudje dobijo dovolj informacij o EU v šolah. Vse je sicer odvisno od tega, katero šolo oseba obiskuje. Šole, katerih učni načrti se ne osredotočajo na EU in odnose med državami, učijo le splošne informacije o EU. Ljudje dobijo znanje o tem, kako je nastala, kako deluje, ne pa toliko o problematikah, prednostih in aktualnih dogodkih.

Mnenje, da mediji bolj ozaveščajo si deli 60 % anketirancev. Tak rezultat lahko razložimo s tem, da se mediji bolj osredotočajo na aktualne dogodke, zaradi katerih so ljudje bolj informirani o najnovejših procesih. Hkrati dobijo tudi splošen pogled na

delovanje EU in načine s katerimi se sooča z različnimi izzivi. Na podlagi tega pa si lahko ustvarijo mnenje o EU.

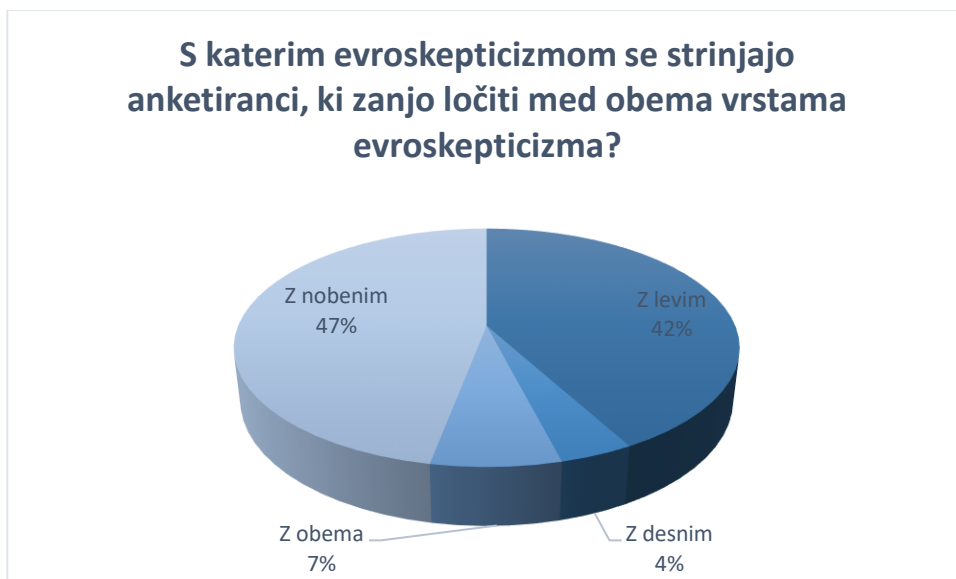
2.3.11 Ali menite, da znate ločiti med levim in desnim evroskepticizmom?

Graf 11: Razlikovanje anketirancev med levim in desnim evroskepticizmom

44 % anketirancev zna ločiti med obema vrstama evroskepticizma. Ostali ne znajo, oziroma sploh ne vedo kaj sta. Iz tega lahko predvidevamo, da se o evroskepticizmu redkeje govori kot levi ali desni evroskepticizem in se enačita v eno. Oba evroskepticizma nasprotujeta drugim slabostim EU, ki smo jih navedle v vsebinskem delu, vendar pretežno opazimo le desni evroskepticizem in desne razloge za nasprotovanje EU. Zato ljudje mogoče niso tako ozaveščeni na čem kateri od evroskepticizmov temelji in mogoče ne vedo, da levi sploh obstaja.

2.3.12 Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z DA, s katerim od zgornjih dveh se vi osebno strinjate?

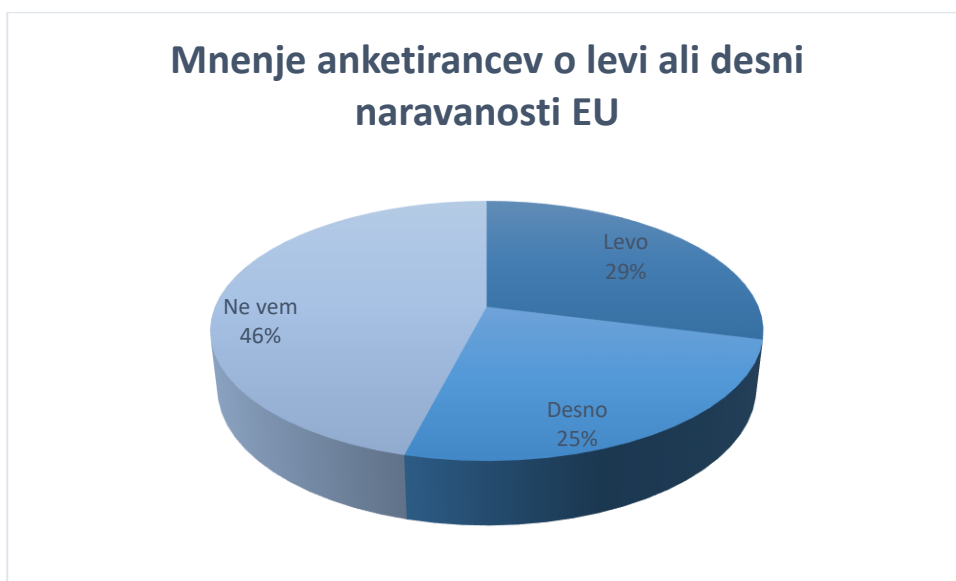

Graf 12: Strinjanje anketirancev z levim ali desnim evroskepticizmom

Večina ljudi, ki so odgovarjali na to vprašanje se ne strinja z nobenim od obeh evroskepticizmov, torej niso evroskeptični. Veliko ljudi ni ločilo med levim in desnim

evroskepticizmom, tisti, ki pa so, pa so bolj naklonjeni levem evroskepticizmu. Iz tega lahko sklepamo, da desni evroskepticizem ni tako zelo močan v Sloveniji oz. desni razlogi za nasprotovanje EU niso tako relevantni za Slovenijo.

2.3.13 Ali menite, da je EU bolj levo ali desno naravnana?

Graf 13: Mnenje anketirancev glede liberalne oz. konservativne usmerjenosti EU

Iz grafa je razvidno, da skoraj polovica vseh anketiranih ne ve, kakšna je naravnost Evropske unije. Deleža ljudi, ki mislijo, da je EU levo oz. desno naravnana, pa sta si precej podobna. Trenutni trend je nagibanje Unije na desno, zato lahko sklepamo, da 75 % anketirancev tega trenda ni opazila.

2.3.14 Ali menite, da je EU bolj liberalno ali konservativno naravnana?

Graf 14: Mnenje anketirancev glede leve oz. desne usmerjenosti EU

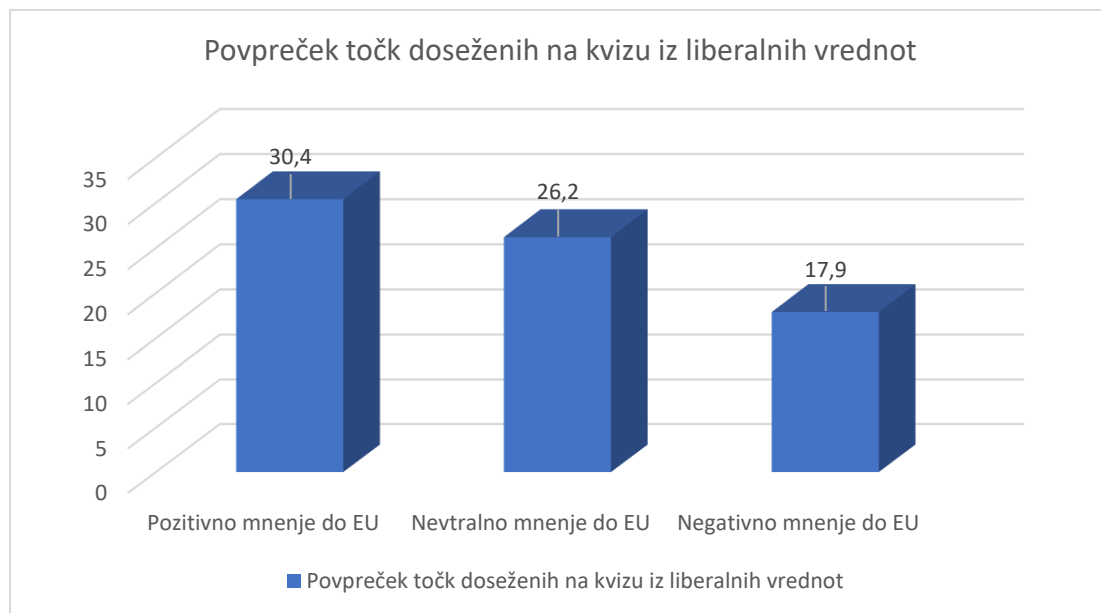
Večina anketirancev EU vidi kot liberalno, zato tudi pritegne več liberalnih ljudi. EU je osnovana na liberalnih vrednotah ter sodelovanju in povezanosti, zato je razumljivo, da so ljudje takšnega mnenja. Prav tako se je v primerjavi s preteklostjo zgodilo veliko sprememb, ki jih lahko označimo kot liberalne, npr. boljša sprejetost drugačnih, več

pravic marginaliziranim skupinam ipd. Tisti, ki so odgovorili, da ne vedo, najbrž niso tako zelo ozaveščeni o EU ali pa jih njena usmerjenost pretirano ne zanima.

2.3.15 Ugotavljanje koleracij

Pri ugotavljanju povezav med različnimi faktorji (od točke 2.3.15.1 do točke 2.3.15.3), smo vzele naključen vzorec 120 ljudi. Pri analizi angleške ankete (točka 2.3.15.4), ki so jo reševali ljudje iz različnih držav pa smo vzele vzorec 170 ljudi iz bogatejših držav (Nemčija, Italija, Švedska, Nizozemska, Francija) in 60 ljudi iz revnejših držav (Portugalska, Grčija, Bolgarija, Romunija, Poljska, Latvija).

2.3.15.1 Povezava med mnenjem o EU in liberalnim vrednotam posameznikov

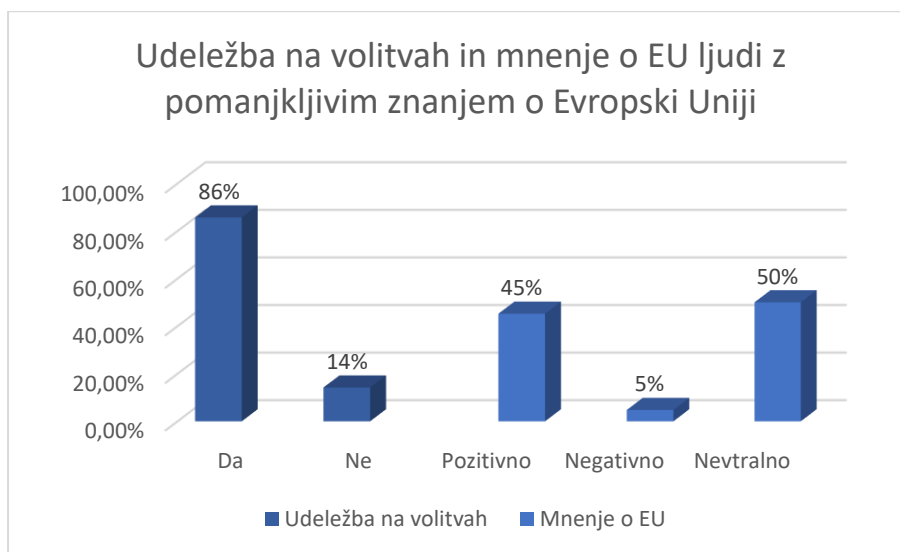
Graf 15: Prikaz podpore liberalnim vrednotam anketirancev

Vsi anketiranci so izpolnili vprašalnik o njihovih političnih mnenjih v različnih situacijah. Vprašalnik je bil namenjen merjenju njihovih liberalnih vrednot, kot so enakost in solidarnost. Vseh možnih točk je bilo 39. Anketirance, ki so dosegli višje število točk, torej vidimo kot bolj liberalne kar se tiče vrednot, kot anketirance, ki so dosegli nižje število točk.

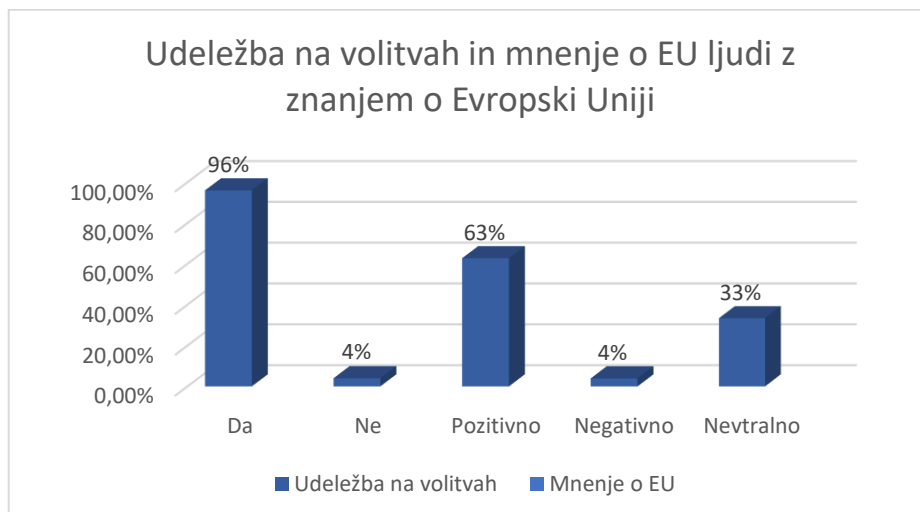
Na grafu je opazno, da smo anketirance razdelile na 3 skupine: na tiste s pozitivnim mnenjem do EU, tiste z nevtralnim mnenjem do EU in tiste s negativnim mnenjem do EU. Pri vsaki skupini smo izračunale povpreček točk, ki so jih dosegli.

Vidimo, da je skupina s pozitivnimi mnenji do EU tudi najbolj liberalna skupina, medtem, ko je skupina z negativnimi mnenji o EU najmanj liberalna skupina. Evroskepticizem je v splošnem najbolj prisoten med desnimi konservativnimi strankami in posledično med njihovimi desnimi in konservativnimi volilci, zato je smiselno, da so tudi naši anketiranci z negativnim mnenjem do EU manj liberalni.

2.3.15.2 Povezava med posameznikovo ozaveščenostjo, mnenjem o EU ter udeležbo na volitvah EU

Graf 16: Udeležba na volitvah in mnenje o EU med ljudmi s pomanjkljivim znanjem o EU

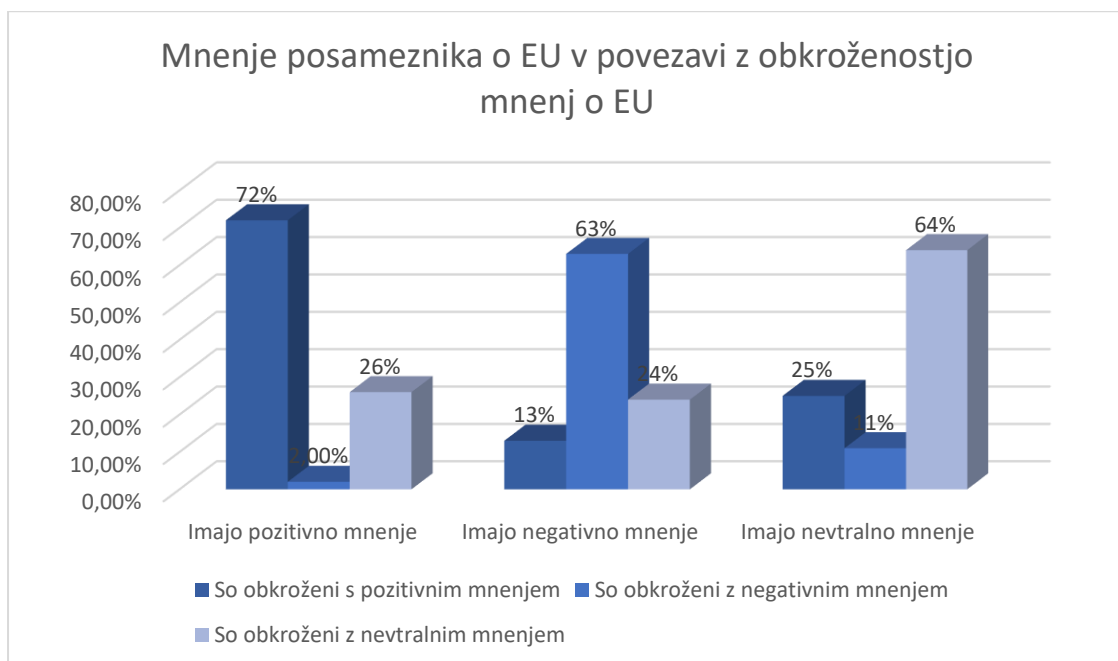

Graf 17: Udeležba na volitvah in mnenje o EU med ljudmi z znanjem o EU

Zgornja grafa prikazujeta udeležbo na volitvah v povezavi s posameznikovim znanjem in mnenjem o Evropski uniji. Ozaveščenost anketirancev o EU smo ugotavljale s kombiniranjem odgovorov na vprašanja o tem, kako dobro poznajo EU in njen način delovanja, kako pogosto spremljajo novice s področja EU in ali so znali pravilno odgovoriti na vprašanja: »Kdo izmed naštetih poslancev ni eden izmed slovenskih poslancev v EU?« in: »Katere so bile predhodnice EU?«.

Iz prvega grafa, ki prikazuje anketirance z znanjem o EU, je razvidno, da bi se skoraj vsi volitev udeležili, prav tako, pa ima večina pozitivno mnenje o EU. Na drugem grafu pa je prikazan delež ljudi s pomanjkljivim znanjem o EU. Razvidno je, da bi se volitev udeležil manjši odstotek anketirancev, prav tako, pa opazimo povečano število ljudi z negativnim in nevtralnim mnenjem. Iz rezultatov lahko torej sklepamo, da znanje o EU vpliva na udeležbo na volitvah, saj posamezniki z manj znanja o EU nimajo tolikšnega zanimanja za evropsko politiko, oziroma se ne zavedajo pozitivnih ali negativnih aspektov, da bi lahko glasovali v skadu z njimi. Več posameznikov, ki so ozaveščeni o EU, sodeluje na volitvah in imajo bolj pozitivno mnenje.

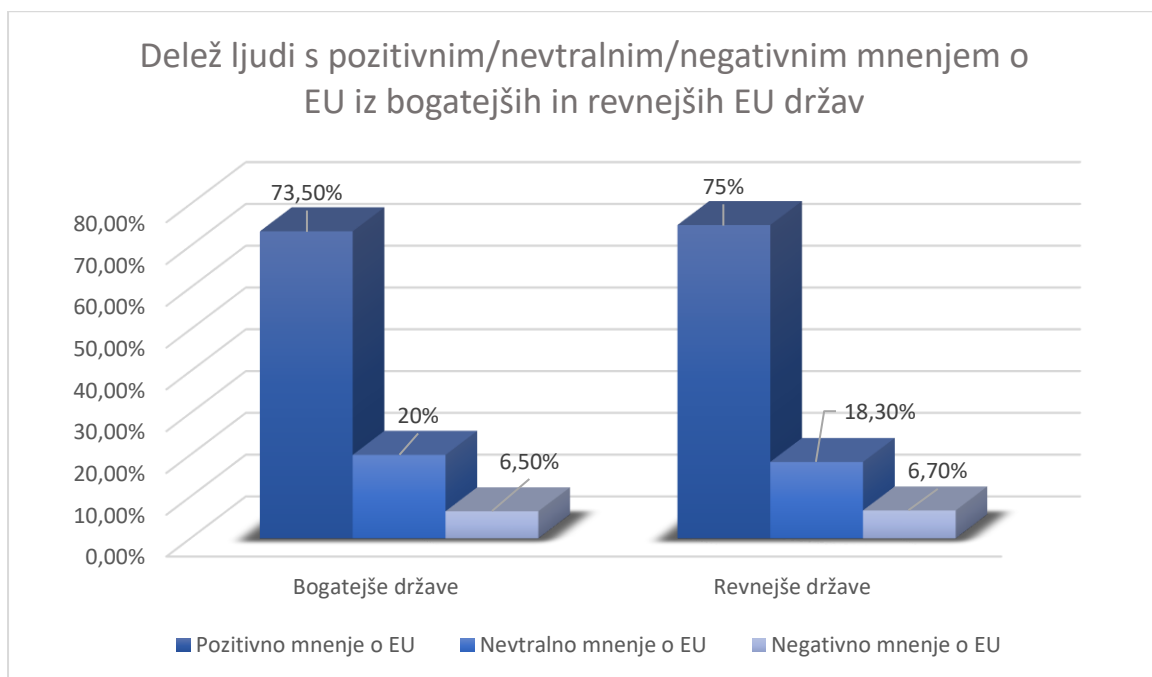
2.3.15.3 Povezava med mnenji o EU, ki obkrožajo posameznika in njegovim mnenjem o EU

Graf 18: Povezava med mnenji ljudi o EU in mnenji o EU s katerimi so obkroženi

Z diagrami lahko potrdimo, da imajo ljudje pretežno enako mnenje o EU, kot ljudje, ki jih obkrožajo. V vsebinskem delu smo razložile na kakšen način se oblikujejo stališča in naša anketa potrjuje napisano. Na stališča ljudi o določeni stvari vplivajo tudi mnenja njihovih znancev, prijateljev, družine ipd, iz tega razloga so ljudje s pozitivnim mnenjem večinoma obkroženi s pozitivnimi mnenji, ljudje z negativnim mnenjem z negativnimi in ljudje z nevtralnim mnenjem z nevtralnimi.

2.3.15.4 Povezava med bogatejšimi/revnejšimi državami in njihovim mnenjem o EU

Graf 19: Mnenje o EU med prebivalci bogatejših in prebivalci revnejših držav

Opazovale smo razlike v mnenjih o EU in narodnosti, saj smo predvidevale, da bodo ljudje iz revnejših držav, ki dobivajo višjo denarno pomoč s strani EU, o njej imeli bolj pozitivno mnenje.

Vendar glede na graf večjih razlik ne opazimo. Sicer imajo revnejše države res malce bolj pozitivno mnenje o EU kot bogate, vendar je razlika tako majhna, da na podlagi nje ne moremo sklepati povezav. Upoštevati moramo tudi dejstvo, da je bil vzorec anketirancev iz revnejših držav skoraj trikrat manjši kot vzorec ljudi iz bogatejših držav in je te rezultate posledično težje primerjati.

2.3.16 Intervjuji s slovenskimi poslanci

K sodelovanju pri izdelavi naloge smo povabile tudi nekaj slovenskih poslancev, da bi izvedeli njihova stališča in vidike na temo evroskepticizma in Evropske unije. Postavili smo jim nekaj vprašanj preko elektronske pošte. Odgovorili so nam Primož Siter (Levica), Irena Joveva (Lista Marjana Šarca in Renew Europe), Romana Tomc (Slovenska demokratska stranka in Evropska ljudska stranka), Klemen Grošelj (Lista Marjana Šarca in Stranka zavezništva liberalcev in demokratov za Evropo) in Ljudmila Novak (Nova Slovenija – Krščanski demokrati in Evropska ljudska stranka).

2.3.16.1 Ali opazate rast evroskepticizma?

Irena Joveva: »Da. Žal. Čisto vsaka stvar, vse na svetu - in s tem tudi Evropska unija ter njeno delovanje - ima podpornike in ima nasprotnike. Evropska unija se od zadnje gospodarske in ekonomske krize, ob čemer seveda ne smemo pozabiti niti na migrantsko krizo, sooča s porastom evroskepticizma. Njegova prisotnost je bila še posebej opažena tudi v času referendumov v Veliki Britaniji za brexit. V določenih državah je evroskepticizem bolj izrazit, spet v drugih ne toliko. Si je pa po mojem mnenju nesmiselno zatiskati oči glede tega, kdo vse nosi odgovornost (oziroma bi jo moral nositi) za porast evroskepticizma. Zagotovo je vsaj soodgovorna tudi sama Evropska unija z institucijami, in sicer s svojim počasnim

skupnim odzivanjem, v marsikaterih primerih celo neodzivanjem, na že omenjene krize (gospodarska/ekonomska, migrantska). V takih primerih je potem seveda še toliko lažje določenim politikom graditi na tezi, da je Evropska unija »brezvezna, neuporabna, nesmiselna, neučinkovita« ... Na žalost. Čeprav so ravno ti politiki potem običajno tiho, ko pridemo do denarja oziroma evropskih sredstev – takrat je pa Evropska unija, kakopak, tudi zanje dobra. Poleg tega je v preteklosti Evropska unija podcenila moč lažnih novic in sovražnega govora. Želim pa v tej novi krizi, recimo ji »korona kriza«, verjeti, da s(m)o se iz vseh prejšnjih kriz kaj naučili.« (5. maj 2020)

Klemen Grošelj: »Evroskepticizem vidim, kot del širšega fenomena vzpona populizma in pogosto neracionalnega nacionalizma, ki obtožujeta, da je EU vzrok za mnoge težave sodobne Evrope in držav članic EU. Dejansko pa se za tem skriva nezmožnost političnih elit v državah izvesti nujno potrebne reforme in spremembe, katere od nas zahtevajo procesi, kot so globalizacija, povečevanje medsebojne odvisnosti in povezanosti. EU je razvojno na točki, ko se bodo morale države članice pač odločiti kako naprej in na katerih področjih bo potrebno povezovanje okrepiti in na kakšen način, da se ob tem ohrani tudi ustrezna raven samostojnosti držav članic. Temu sam rečem oblikovanje novega ravnovesja med EU in državami članicami.« (20. april 2020)

Promož Siter: »Evroskepticizem je v evropskem prostoru prisoten že cel čas, a je njegova rast v zadnjem desetletju res višja. Vzrok leži v zadnji gospodarski krizi in politikah varčevalnih ukrepov, ki so za seboj povlekli očitne družbene posledice: slabši socialni zemljevic, večanje prepada med centrom in obrobjem, izkoriščanje delavskega razreda, outsourcanje poceni delovne sile in celotnih delovnih procesov v tretjih državah.... Politična gibanja v državah EU pa so se v iskanju rešitev namesto k solidarnostnim zatekle k nacionalnim politikam. Evroskepticizem po vsej celini tako danes nastopa z roko v roki z novimi nacionalističnimi in identitarnimi gibanji.« (23. april 2020)

Ljudmila Novak: »Evropska unija se je v zadnjih nekaj letih spopadala z različnimi krizami. Najprej s finančno, potem migrantsko krizo, zgodil se je Brexit, sedaj pa še z novim korona virusom 19. Vse to je načelo odnose med državami znotraj EU, saj so se države različno odzivale na te probleme. Probleme pa vedno izkoristijo tisti, ki zaradi različnih razlogov želijo EU oslabiti. Lahko tudi rečemo, da je evroskepticizem močno spodbujen od dejavnikov znotraj EU in tudi od zunaj.« (29. april 2020)

Vsi izprašani opazijo rast evroskepticizma. Strinjajo se, da je v Evropi prisoten že od nekdaj in da so na njegovo rast vplivale ekonomska in begunska kriza, Brexit, ter bolezen COVID – 19. Kot razloge pa poslanca Klemen Grošelj in Primož Siter navajata tudi socialne razlike in nekatere nelegitimne ukrepe držav članic. To potrjuje, da evroskepticizem ni nek nov fenomen in da ukrepi EU v določenih problematikah, s katerimi se sooča, zelo pomembno vplivajo na mnenje širše javnosti o njej. Navsezadnje gre za način življenja ljudi in EU s svojimi odločitvami tu igra precejšnjo vlogo.

2.3.16.2 Kakšno je mnenje Vaše stranke o EU?

Irena Joveva: »Stranka Lista Marjana Šarca verjame v Evropsko unijo in njeno delovanje. Smo izrazito proevropski in se zavedamo, da EU številnim državam v Evropi predstavlja možnost za razvoj in napredek. Zavedamo se tudi, da moramo v takšni uniji evropske države delovati uniformno, če želimo biti konkurenčne v

svetu. Nikakor pa ne trdimo, da je EU popolna. Vidimo precej prostora za napredek in izboljšavo, zato bomo storili vse, kar je v naši moči, da pripomoremo k razvoju EU. Prepričani smo, da mora delovanje evropskih institucij biti reformirano in še bolj približano ljudem, EU kot skupnost pa mora, ob svojem notranjem trgu, postati močnejša na svetovnem prizorišču.» (5. maj 2020)

Klemen Grošelj: »Če govorimo o stranki LMŠ smo, bi rekel do EU realistična stranka, ki predvsem zagovarja boljšo EU. Boljšo predvsem za državljanke in državljane EU. EU, ki zna uresničevati in ko je potrebno tudi zaščititi interese svojih državljanek in državljanov. Zato pa so seveda potrebne spremembe, katere sem delno že opisal. Kar pa se tiče politične skupine v Evropskem Parlamentu pa je velja in tudi je Renew Europe (Prenovimo Evropo) najbolj proevropska politična skupina v parlamentu. To je razvidno tudi iz naših sredinskih stališč in delovanja v samem parlamentu.« (20. april 2020)

Primož Siter: »Povezanost evropskih držav je dobrodošla, še posebej ko zagotavlja pretok idej, ljudi, priložnosti v izobraževanju, kulturi, gospodarstvu... ter pripomore k enakomernem razvoju vseh članic. V Levici pa smo do EU in njenih institucij tudi kritični, saj menimo, da unija danes svojih vrednot in blaginje ne zagotavlja vsem članicam ter prebivalkam in prebivalcem, še posebej izpostavljamo nujno po zagotovitvi enakih in vseevropskih standardov varovanja delavskih in človekovih pravic ter enakomerno dostopne blaginje.« (23. april 2020)

Ljudmila Novak: »NSi, krščanski demokrati, se zavedamo, da je EU najprej projekt miru in zagotovilo za ohranjanje miru v Evropi ter tudi za večje blagostanje vseh držav članic. Prost prehod blaga, ljudi in storitev nam omogočajo več sodelovanja in solidarnosti znotraj EU.« (29. april 2020)

Poslanca Irena Joveva in Klemen Grošelj navajata, da njuina stranka (LMŠ) pozitivno dojema Evropsko unijo in se zaveda njenih prednosti. Slednji v intervjuju zapiše tudi, da je evropska stranka Renew Europe, katere je član, najbolj proevropska stranka v parlamentu. Ljudmila Novak, poslanka stranke NSi pravi, da se v stranki zavedajo pomembnosti miru, ter gospodarskih prednosti, ki jih EU ponuja. Poslanec Levice Primož Siter podpira možnosti, ki jih EU omogoča, ampak poudari, da so v Levici do Unije kritični, saj naj bi ta morala vsem državljanom držav članic zagotavljati enake blaginje. Iz odgovorov lahko vidimo nekaj razlik med mnenji strank in razloge za le-te. Zanimivo bi bilo intervjujati še kakšno bolj evroskeptično stranko, da bi odgovore lahko med seboj bolje primerjali.

2.3.16.3 Katere stranke se vam zdijo najbolj evroskeptične in zakaj mislite, da je temu tako?

Irena Joveva: »Načeloma za bolj evroskeptične veljajo konservativne stranke. Liberalne in sredinske namreč verjamejo v enako(pravn)ost, solidarnost in podporo drug drugemu, zato so bolj osredotočene na princip delovanja EU in želja po ustvarjanju enakih pogojev za vse državljane EU, ne pa toliko na gospodarski vidik, ki je pogosto povod za evroskepticizem.« (5. maj 2020)

Klemen Grošelj: »To so gotovo stranke politične skupine Identiteta in demokracija ali ID, ki odkrito zagovarjajo evroskeptična stališča, pri čemer zavračajo nadaljnjo krepitev povezovanja znotraj EU. Članici te skupina sta npr. italijanska Liga in nemški AFD.« (20. april 2020)

Primož Siter: »V retoriki evroskepticizma v Sloveniji prednjačijo desne stranke. Prva stranka trenutne vladne koalicije SDS jasno izraža svojo naklonjenost alternativnem povezovanju v višegrajsko skupino. Vzrok leži v kapitalistih interesih, ki pa se skozi agresivno populistično retoriko prevaja tudi v ustvarjanje kritične mase v javnosti.« (23. april 2020)

Ljudmila Novak: »Najbolj evroskeptična je Levica, ki podpira propadle komunistične režime v tretjih državah in se napaja iz preživele komunistične ideologije. Stranka SNS je nacionalistična stranka, ki poudarja egoistična ravnanja posameznih držav in narodov. Do neke mere pa so evroskeptične tudi stranke, ki izrabljajo migrantsko krizo za kovanje političnega dobička in s pretiravanji zastrašujejo ljudi.« (29. april 2020)

Poslanca Klemen Grošelj in Primož Siter, ter poslanka Irena Joveva se strinjajo, da so najbolj evroskeptične konzervativne desne stranke. Kot primer navedejo evropsko stranko Identiteta in demokracija (ID). Poslanka Ljudmila Novak, pa je mnenja, daje najbolj evroskeptična stranka Levica. Na podlagi tega ne moremo natančno in z zagotovostjo sklepati ali usmerjenost stranke vpliva na raven evroskepticizma le-te. Se pa odgovori poslancev Klemna Grošlja, Primoža Siterja in Irene Joveve skladajo s teoretičnim znanjem o evroskeptičnosti strank, ki smo ga pridobile z našimi sekundarnimi viri.

2.3.16.4 Ali je EU po Vašem mnenju bolj desno ali levo usmerjena?

Irena Joveva: »Delitev desno in levo je prikazovanje ideoloških prepričanj diametralno nasprotno v prostoru. Glede na trenutno sestavo Evropske komisije in glede na razporeditev sedežev v Evropskem parlamentu menim, da je Evropska unija bolj desno usmerjena, seveda pa na to vplivajo tudi močni desni predsedniki vlad ali držav članic EU, ki v zadnjih letih pridobivajo na moči. Ni težava v tem, da imamo leve, desne in sredino. Težava so skrajnosti, takšne in drugačne, leve in desne. Gre za to, da se je treba (začeti) zavedati, da ta skupnost, Evropska unija, ni samoumevna in da sicer živimo v enem najbolj razvitih in mirnih delov našega planeta, s priznanimi temeljnimi vrednotami, ki pa so – na žalost – predmet različnih razlag, kar zlasti na krilih omenjenih raznoraznih skrajnosti vodi v drobljenje in cepitev evropskega prostora. To je tisto, kar je treba ustaviti in se usmeriti v pravo smer.« (5. maj 2020)

Klemen Grošelj: »Gre za stranke desnice in celo skrajne desnice.« (20. april, 2020)

Primož Siter: »Globalna politika se v zadnjih desetletjih obrača v desno smer. Tudi politične sile, ki so v preteklosti veljale za leve, prevzemajo retoriko in politično idejo desnih strank in tako pripomogle k podesnjenju družbe. Deklarativno lahko trdimo, da v aktualnem sklicu Evropskega parlamenta sedijo predstavniki in predstavnice obeh političnih polov, a vsebinsko in programsko se tehtnica obrača desno. Evropska javnost tem trendom sledi, a je navdušujoče dejstvo, da so politične stranke in civilna gibanja levih politik močna po celotnem evropskem zemljevidu.« (23. april 2020)

Ljudmila Novak: »Več vlad v EU je še vedno konservativnih, torej desno usmerjenih. Evropska merila za desno in levo pa niso povsem enaka slovenski definiciji levo-desno. Medtem ko v Evropi prevladuje za to določanje odnos do lastnine, dela, konservativnih ali liberalnih vrednot, pa v Sloveniji ta delitev sloni na odnosu do preteklosti, NOB, državne lastnine, predvsem pa v odnosu do vere in Cerkve.« (29. april, 2020)

Romana Tomc: »Evroskepticizem ne izbira političnega pola, opaziti ga je med levimi in desnimi politiki. Sama trdno verjamem v Evropsko unijo in v to, da se bomo z največjimi izzivi lahko in lažje soočili le kot skupnost. Močnejša Evropska unija je prava odločitev.« (22. april, 2020)

Večina poslancev se torej strinja, da je EU pretežno desno naravnana. Ugotovitev je zanimiva, saj se evroskepticizem najpogosteje pojavlja na desnem spektru, prav tako pa so naši evroskeptični anketiranci na kvizu liberalnih vrednot, ki je bil bolj levo kot desno obarvan, dobili manj točk. Iz tega lahko sklepamo, da je morda ravno desni evroskepticizem ta, ki s svojo močjo ne samo nasprotuje EU, temveč tudi vpliva na njeno splošno usmerjenost, da ta postaja čedalje bolj desna.

2.3.16.5 Ali je EU po Vašem mnenju bolj liberalno ali konservativno usmerjena ?

Irena Joveva: »Delitev desno in levo je prikazovanje ideoloških prepričanj diametralno nasprotno v prostoru. Navadno ideologija desnih strank bolj sovпада s prepričanji konservativcev, medtem ko ideologija levih strank sicer bolj sovпада s prepričanji liberalcev, vendar bi liberalce kot take pravzaprav označila še za najbolj sredinske. Štejem se namreč za liberalko, pa se nimam ne za levo ne za desno.« (5. maj 2020)

Klemen Grošelj: »To je zelo težko reči glede na sestavo parlamenta ali glede na nacionalne vlade. Pogostejša je delitev na proevropske in protievropske politične sile. S tega vidika vidimo, da je večina v Evropskem parlamentu še vedno proevropska.« (20. april 2020)

Primož Siter: »EU se tržno liberalizira, družbeno in politično pa nazaduje v konzervativno.« (23. april 2020)

Ljudmila Novak »V Evropskem parlamentu je še vedno največja politična skupina Evropska ljudska stranka (EPP), v kateri se združujejo konservativne krščansko demokratske stranke. Druga največja skupina so Socialisti in demokrati (S&D), ki so leva stranka. Tretja je skupina Renew, ki povezuje liberalce, sledijo zeleni in še nekaj drugih skupin. Za sprejem odločitev je pomembno sodelovanje političnih skupin in sklepanje kompromisov, saj nobena skupina sama ne more sprejemati odločitev.« (29. april 2020)

Romana Tomc: »Evroskepticizem ne izbira političnega pola.«

Iz danih odgovorov lahko sklepamo, da je težko določiti usmerjenost EU z vidika liberalnosti oz. konservativnosti. To lahko razložimo z obstojem strank iz obeh strani. EU tako deluje na podlagi predlogov tako liberalne kot tudi konservativne strani, zato sama po sebi naj ne bi izbirala strani. Edini odgovor, ki je bolj natančno označil usmerjenost EU je odgovor Primoža Siterja, ki je mnenja, da se EU tržno liberalizira, medtem ko se politično in družbeno nagiba v konservativno stran.

3. RAZPRAVA

Z izdelavo naloge in raziskovanjem nismo imele večjih težav. Bi pa vseeno rade izpostavile nekaj pomislekov in načinov, kako bi lahko vse skupaj izboljšale.

Pridobile smo dovolj podatkov, da lahko ovrednotimo vse zastavljene hipoteze, kar bomo storile v zaključku naloge.

Problem, ki bi ga rade izpostavile pri prvi hipotezi, ki temelji na povezavi med pozitivnim mnenjem o EU in liberalnimi vrednotami, ki jih oseba podpira, je to, da je zelo težko določiti mejo liberalnosti oz. konservativnosti. Nismo določile število točk, ki je narekovalo, da je neka oseba s tem številom točk liberalna oz. konservativna. Posamično torej rezultatov nismo mogle obravnavati. Vendar smo vseeno lahko primerjale števila zbranih točk med seboj in dobile približno idejo kdo je bolj in kdo je manj liberalen in to povezale še z njihovim mnenjem o EU.

Pri sklepanju zaključkov o tem, ali ljudje, ki imajo manj znanja o EU tudi redkeje sodelujejo na volitvah, ki so povezane z delovanjem EU, smo v anketi postavile le eno konkretno vprašanje, ki bi to potrdilo. To je bilo vprašanje, če bi se udeležili referendumu za obstoj ali izhod iz EU in kako bi v tem primeru glasovali. Moramo upoštevati, da je referendum za izstop ali obstoj v EU zelo pomemben referendum, ki ima drastične posledice za državo in njeno prebivalstvo in je to nekaj, česar bi se večina ljudi udeležila. Da bi lahko v popolnosti in brez slabe vesti hipotezo potrdile bi morale vključiti več vprašanj o volitvah, npr. ali bi se udeležili volitev za slovenske poslance v Evropski parlament, saj so to odločitve, ki se marsikomu ne zdijo tako zelo pomembne, prav tako pa na njihov izid ni tako dolgotrajen, kot npr. izstop iz EU.

Ko smo ugotavljale, ali so revnejše države manj evroskeptične kot bogatejše smo ugotovile, da je to hipotezo zelo težko ovrednotiti, zaradi nepremišljenega vzorčenja. Na našo angleško anketo je odgovarjalo veliko več ljudi, ki prihajajo iz bogatejših držav, kot so npr. Nemčija, Italija, Švedska, Nizozemska, Francija, ipd. Ljudi iz ekonomsko manj uspešnih držav, npr. Portugalske, Grčije, Bolgarije, Romunije, Poljske in Latvije, je bilo manj. Iz tega razloga smo pri bogatejših državah lahko vzele vzorec 170 ljudi, medtem ko smo pri revnejših državah lahko vzele vzorec le 60 anketirancev. Ta razlika med vzorci je velika, zato je iz teh rezultatov težko priti do usteznih zaključkov. Interpretacijo bi nam lahko olajšal bolj primerljiv vzorec. Lahko bi npr. vzele manj ljudi iz bogatejših držav ali pa zbrale večji vzorec ljudi iz revnejših, ob nespremenjenem drugem vzorcu. Tako bi lahko dosegle pristno primerjavo držav in njihovih mnenj o EU.

Omenile bi še to, da smo se pri sklepanju hipoteze o mnenju bogatih in revnejših držav osredotočale predvsem na ekonomski vidik EU in finančno pomoč EU državam. Vendar na mnenje osebe lahko vplivajo tudi njihovo ovrednotenje EU zakonodaje, njihovo znanje o EU, politična usmerjenost, tudi starost in prednosti, ki se jim zdijo najbolj pomembne, kar smo že prikazale z rezultati slovenske ankete. Osnova za podporo ali zavračanje EU ni vedno neka finančna pomoč. Veliko se jih sploh ne zaveda, na kakšen način njihova država deluje kot del skupnosti EU in ali dobivajo kakšno pomoč od EU ali ne. Mogoče bi lahko hipotezo zastavile drugače in bi naredile podobno primerjavo kot pri prvi hipotezi, upoštevajoč več dejavnikov, ali pa v anketo dodale vprašanje, ali finančna pomoč, ki jo prejme oz. ne prejme njihova država kakorkoli vpliva na njihovo mnenje o EU. Na ta način bi dobile natančen pogled na pravilnost hipoteze.

Kar se tiče intervjujev, na nekaj vprašanj nekateri poslanci niso odgovorili, oziroma so dali odgovore, ki se niso dovolj nanašali na postavljeno vprašanje. To nas sicer ne moti preveč, namreč vesele smo njihovega sodelovanja in tega, da so si vzeli čas, da so nam pomagali in razumemo, da so najbrž zelo zaposleni. Lahko bi mogoče popravile vprašanja, jih naredile bolj

jasna in konkretna, da ne bi bilo prostora za negotovost. Škoda, da nismo dobile odziva še kakšnega poslanca ali poslanke iz bolj desnih strank, kot je npr. Slovenska demokratska stranka.

V splošnem se pri raziskovanju nismo srečale z večjimi in usodnimi težavami. Lahko bi bile le malo bolj pazljive z načinom sklepanja hipotez. Malo bolj bi morale razmisliti, kako ustvariti ustrezno raziskovanje, da nas bo le-to pripeljalo do ustreznih zaključkov. Na srečo z odzivnostjo nismo imele težav in smo na koncu pridobile veliko materiala in informacij, s katerimi smo lahko razpolagale.

4. ZAKLJUČEK

S pomočjo naloge smo dosegle vse cilje, ki smo si jih zadale na začetku. Izvedele smo veliko več o evroskepticizmu, dobile veliko odzivnost s strani ljudi iz celega sveta in raziskovalni del smo izpeljale brez večjih težav. S pomočjo vseh pridobljenih podatkov lahko ovrednotimo vse zadane hipoteze.

Naša prva hipoteza se je glasila: »Glede na to, da je Evropska Unija skupnost različnih držav, kultur in ljudi, ki temelji na medsebojnem sodelovanju kljub drugačnosti, so tudi ljudje, ki jo podpirajo, bolj odprti do migracij, LGBTQ+ skupnosti, manjšin in marginaliziranih skupin.« To hipotezo lahko potrdimo. Namreč, anketo smo zasnovali tako, da je vsak anketiranec na koncu izpolnil dodaten vprašalnik, ki je preverjal njegovo podporo do različnih liberalnih vidikov na družbene problematike, med njimi sprejetost predstavnikov LGBTQ+ skupnosti, migrantov in marginaliziranih skupin. Različne stopnje strinjanja z liberalnimi vrednotami smo točkovale in seštele točke pri anketirancih. Tako smo prišle do ugotovitve, da so ljudje, ki podpirajo EU, bolj liberalni in dosegajo višje točke pri tem vprašalniku, tako kot naša hipoteza narekuje. Za nadaljno raziskovanje bi bilo zanimivo odkriti, kako postopno pomikanje EU k bolj konservativni strani, kar smo izvedele z intervjuji, skozi čas spreminja demografiko in politično naravnost njenih podpornikov.

Naša druga hipoteza se je glasila: »Ljudje, ki imajo manj znanja o EU, so bolj evroskeptični in redkeje sodelujejo na volitvah v povezavi z EU, v primerjavi z ljudmi, ki imajo več znanja o EU.« Tudi to hipotezo lahko na podlagi naših grafov potrdimo. Ljudje, ki imajo manj znanja o EU se zanjo ponavadi ne zanimajo preveč zato je smiselno, da ne participirajo v stvareh, ki so v povezavi z EU. Pri nadaljnem raziskovanju bi lahko bolj podrobno pogledale, če so isti ljudje tako evroskeptični, kot tudi ne sodelujejo na volitvah EU. Glede na nekatere izide volitev (Brexit) se to namreč ni izkazalo kot resnično. Verjetno lahko v grobem ljudi, ki imajo manj znanja o EU postavimo v dve skupini, eno, ki nima znanja, saj se za to ne zanima in posledično ne hodi na volitve, in drugo, ki morda zaradi pomankanja znanja bolj verjame nekaterim evroskeptičnim novicam. Torej čeprav je naša hipoteza potrjena, bi lahko na tem področju naredile še veliko podrobnejših raziskav, da se bolj prepričamo.

Naša tretja hipoteza se je glasila: »Obkroženost posameznika/ce s pozitivnimi mnenji o EU, bo pozitivno vplivalo na njegovo/njeno mnenje o EU in obratno.« Na podlagi rezultatov lahko tudi to hipotezo potrdimo. Rezultati hipoteze se skladajo z našim vsebinskim delom, kjer smo razložile povezavo med mnenjem posameznika in vplivi na to mnenje s strani družbe. Ljudje s pozitivnim mnenjem o EU so bili večinoma obkroženi z ljudmi, ki imajo prav tako pozitivno mnenje o EU in obratno velja za osebe z negativnim mnenjem o EU. Tudi ljudje, ki so do EU zavzeli nevtrarno stališče, so obkroženi z bolj nevtralnimi mnenji o njej. Razvidno je torej, da je vpliv okolice na mnenja in stališča posameznika izredno velik, kar potrjuje našo hipotezo.

Naša zadnja hipoteza se je glasila: »Revnejše in ekonomsko manj razvite evropske države, ki so članice Evropske Unije, imajo manjši odstotek evroskeptičnega prebivalstva, kot tiste države, ki so bolj razvite, saj prejmejo večjo finančno podporo s strani EU.« Te hipoteze ne moremo potrditi. Prebivalci revnejših držav so sicer imeli nekoliko več predstavnikov s pozitivnim mnenjem o EU, vendar so imeli tudi malo več predstavnikov z negativnim mnenjem o EU. Ta razlika je bila premajhna, da bi lahko na podlagi nje sklepali zaključke. V nadaljnem raziskovanju bi lahko morda vzele večji vzorec ljudi, da bi se bolj prepričale o neresničnosti te hipoteze. Prav tako pa bi morale dodati še kakšno vprašanje, ki bi se direktno nanašalo na ekonomski vidik evroskepticizma, kot smo predlagale v razpravi. Hipotezo bi mogoče lahko potrdile, če bi bolj premislile o načinu pridobivanja podatkov zanjo.

Torej na koncu imamo tri potrjene in eno ovrženo hipotezo, s čimer zaključujemo našo nalogo. Seveda pa na evroskepticizem verjetno vplivajo tudi drugi faktorji, ki bi jih lahko v nadaljevanju raziskovale, kot so starost, moč evroskeptičnih strank v posameznih državah ter evroskeptični mediji, saj je tema zelo obsežna in predvsem zelo aktualna.

VIRI

About the EU: European Union receives Nobel Peace Prize 2012 [online]. 2020. European Union. [Citirano 26.4.2020]. Dostopno na naslovu: <https://europa.eu/european-union/about-eu/history/2010-today/2012/eu-nobel_en>.

Azilna in begunska kriza v EU: dejstva in številke [online]. 2020. Novice Evropski parlament. [Citirano 21.4.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://www.europarl.europa.eu/news/sl/headlines/society/20170629STO78630/begunska-kriza-v-eu-dejstva-in-stevilke>>.

BBC: EU budget: Who pays most in and who gets most back? [online]. 2020. BBC news. [Citirano 10.5.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://www.bbc.com/news/uk-politics-48256318?fbclid=IwAR2xLR1PfRpMbWHILZDaIY-7nuA38-cxs8xXayFWF2iQI3Samro2ikf7YLM>>.

Countries and euroscepticism: Pew Research Center. Europeans Credit EU With Promoting Peace and Prosperity, but Say Brussels Is Out of Touch With Its Citizens. [online]. 2020. [Citirano 20.3.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://www.pewresearch.org/global/2019/03/19/europeans-credit-eu-with-promoting-peace-and-prosperity-but-say-brussels-is-out-of-touch-with-its-citizens/>>.

Economy: Keynesian Economics [online]. 2020. Investopedia. [Citirano 24.4.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://www.investopedia.com/terms/k/keynesianeconomics.asp>>.

Euroactiv: EU elections revive Eurosceptic talks in Poland and Hungary [online]. 2020. BBC news. [Citirano 13.5.2020]. Dostopno na naslovu: <https://www.euractiv.com/section/eu-elections-2019/opinion/eu-elections-revive-eurosceptic-talks-in-poland-and-hungary/?fbclid=IwAR159CvqJKsLFVpXD-pgrfq5ixJhdY25fWwQ4Ig0yYcL4_s334-nMPrSms8>.

European Parliament: European political parties [online]. 2020. European Parliament. [Citirano 22.4.2020]. Dostopno na naslovu: <https://www.europarl.europa.eu/politicalparties/index_en.xml>.

European Results: Seats by political group [online]. 2020. European Parliament. [Citirano 24.4.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://europarl.europa.eu/election-results-2019/en/seats-political-group-country/2019-2024/>>.

Evropska stranka [online]. 2020. Wikipedija, prosta enciklopedija. [Citirano 21.4.2020]. Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Evropska_stranka>.

Hooghe, L., Marks, G. Sources of euroscepticism. [online]. 2007. [Citirano 2.4.2020] <<https://link.springer.com/article/10.1057/palgrave.ap.5500192>>.

Informacije o EU [online]. 2020. Evropska Unija. [Citirano 21.4.2020]. Dostopno na naslovu: <https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_sl>.

News Europe: The anti-EU lies are back to exploit Britain's weak spot again [online]. 2020. The Guardian. [Citirano 21.4.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/mar/04/anti-eu-brexit-fake-news>>.

News World: 'We will never be your slaves!' Italy in crisis as THOUSANDS demand EXIT from 'EU MAFIA' [online]. 2020. The Guardian. [Citirano 21.4.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://www.express.co.uk/news/world/878586/Thousands-anti-EU-protest-Rome-Nato-euro-Brexit>>.

Opinions on EU: European comission. Public opinion in the european union. [online]. 2020. [Citirano 20.3.2020]. Dostopno na naslovu: <https://es.kantar.com/media/1048638/eb83_first_en.pdf>.

Reuters: Environment [online]. 2020. Reuters. [Citirano 13.5.2020]. Dostopno na naslovu: <https://www.reuters.com/article/environment-poland-cod-dc/polish-cod-fishermen-protest-against-eu-ban-idUSL1728381720070917?fbclid=IwAR0_s_AA-WpoaBi9z8g8YoNH0auqDlmGHVaKqBNh-2sjJL_lly8LBph1jJY>.

Rumford, C. European Union. [online]. 2016. [Citirano 2.4.2020]<<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9780470670590.wbeog188.pub2>>.

Stranka Levica. Blaginja za vse, ne le za peščico : program stranke Levica za Državnozbornske volitve 2018. 1. izd. 1. natis. Ljubljana : Levica, 2018. ISBN 300-640-768

The changes in euroskepticism in different countries: YouGov. Eurotrack: Pro-European sentiment has risen across continent since Brexit vote. [online]. 2020. [Citirano 20.3.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://yougov.co.uk/topics/politics/articles-reports/2020/01/31/eurotrack-pro-european-sentiment-has-risen-across->>.

Usherwood, S., Startin, N. Euroscepticism as a Persistent Phenomenon. [online]. 2012. [Citirano 2.4.2020] <<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-5965.2012.02297.x>>.

24ur Novice: Svet [online]. 2020. 24ur novice. [Citirano 13.5.2020]. Dostopno na naslovu: <<https://www.24ur.com/novice/svet/protesti-proti-predlogom-eu.html>>.

PRILOGE

Priloga 1: Slovenska anketa o evroskepticizmu

Priloga 2: Angleška anketa o evroskepticizmu

Priloga 3: Elektronsko sporočilo poslancem z zastavljenimi vprašanji o evroskepticizmu

PRILOGA 1: Slovenska anketa o evroskepticizmu

EVROSKEPTICIZEM

Pozdravljeni,

smo dijakinje 3. letnika Gimnazije in ekonomske srednje šole Trbovlje in v okviru predmeta interdisciplinarni sklop: sodobna družba, izdelujemo avtentično nalogo na temo **evroskepticizma v povezavi z ozaveščenostjo o EU, politično usmerjenostjo in narodnostjo**. V namen izdelave kvalitetne avtentične naloge, smo oblikovale to anketo. Prosimo vas, da jo izpolnite, saj boste s tem zelo pripomogli k doseganju našega cilja. Najlepša hvala za vaše sodelovanje in pomoč.

Evroskepticizem: prepričanje, da je način delovanja in odločanja v EU pomanjkljivo, neustrezno ali popolnoma napačno in lahko privede do teženj po spremembah ali popolnemu izstopu iz EU.

1. Obkrožite v katero starostno skupino spadate: Obkrožite spol: M Ž drugo

- a) 16 – 20
- b) 21 - 30
- c) 31 - 40
- d) 41 – 50
- e) 50 in več

2. Ali menite, da dovolj poznate EU in njen način delovanja? (Izberite en odgovor)

- a) Zelo
- b) Dokaj
- c) Nisem prepričan
- d) Malo
- e) Nikakor

3. Ali spremljate novice s področja EU? (Izberite en odgovor)

- a) DA
- b) NE
- c) Včasih

4. Katere so bile predhodnice EU? (Izberite en odgovor)

- a) EU ni imela predhodnic
- b) Zveza združenih držav Evrope in Evropsko gibanje
- c) Povezava izvoznih nafte in Zveza kulturne raznolikosti
- d) Evropska skupnost za premog in jeklo in Evropska gospodarska unija
- e) Ne vem

5. Kateri od naštetih ni eden izmed slovenskih poslancev v Evropskem parlamentu? (Izberite en odgovor)

- a) Milan Zver
- b) Tanja Fajon
- c) Kristjan Grošelj
- d) Milan Brglez
- e) Ne vem

6. Kako pomembne so vam našteje prednosti EU? (Označite na numerični lestvici)

	Zelo pomembno				Ni pomembno
Princip povezovanja, sodelovanja	1	2	3	4	5
Možnost izobraževanja v tujini	1	2	3	4	5
Možnost potovanja	1	2	3	4	5
Možnost dela v tujini	1	2	3	4	5
Enoten trg	1	2	3	4	5
Enotna valuta	1	2	3	4	5
Drugo (napišite kaj): _____ _____	1	2	3	4	5

7. Kako sporne se vam zdijo našteje slabosti EU? (Označite na numerični lestvici)

	Ne zdi se mi sporno				Zdi se mi zelo sporno
Članstvo vpliva na financiranje in proračun	1	2	3	4	5
Neustrezna zakonodaja	1	2	3	4	5
Ni skupnega jezika	1	2	3	4	5
Države imajo manj nadzora na mejah	1	2	3	4	5

Bogatejše države morajo svoje bogastvo deliti z revnejšimi	1	2	3	4	5
Težko je izpolniti pogoje za vstop	1	2	3	4	5
Drugo (napišite kaj): _____ _____	1	2	3	4	5

8. Moje mnenje o EU je: (Izberite en odgovor)

- a) Zelo pozitivno
- b) Pozitivno
- c) Nevtralno
- d) Negativno
- e) Zelo negativno

Utemelji svoj odgovor:

9. V primeru referendumu bi glasoval (če bi mi, oziroma mi starost to dovoljuje) za: (Izberite en odgovor)

- a) Izstop iz EU
- b) Obstanek v EU
- c) Ne bi se udeležil volitev

10. V splošnem sem obkrožen (prijatelji, znanci, družina) z: (Izberite en odgovor)

- a) Pozitivnimi mnenji o EU
- b) Negativnimi mnenji o EU
- c) Nevtralnimi mnenji o EU

11. Ali menite, da v vsakdanjem življenju šola in mediji dovolj ozaveščajo o EU? (Izberite en odgovor)

Šola:

- a) DA
- b) NE

Mediji:

- a) DA
- b) NE

12. Ali menite, da znate ločiti med levim in desnim evroskepticizmom? (Izberite en odgovor)

- a) DA (če ste izbrali ta odgovor pojdite na naslednje, 13. vprašanje.)
- b) NE (če ste izbrali ta odgovor preskočite naslednje vprašanje in nadaljujte na 14.)
- c) Ne vem kaj levi in desni evroskepticizem sta (če ste izbrali ta odgovor preskočite naslednje vprašanje in nadaljujte na 14.)

13. Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z DA, s katerim od teh dveh se vi osebno strinjate? (Izberite en odgovor)

- a) Z levim
- b) Z desnim
- c) Z nobenim
- d) Z obema

14. Označite koliko se strinjate z naslednjimi trditvami 1 – 4:

	Sploh se ne strinjam	Se pretežno ne strinjam	Se pretežno strinjam	Popolnoma se strinjam
Istospolnim parom bi morala biti dovoljena poroka.	1	2	3	4
Migrantom bi morali zagotoviti osnovne socialne pravice.	1	2	3	4
Ljudje, ki ne delajo, kljub temu da nimajo zdravstvenih težav, si vseeno zaslužijo socialno pomoč.	1	2	3	4
Razlike v plačah med ženskam in moškimi obstajajo in niso pravične do žensk.	1	2	3	4

Istospolnim parom bi morala biti dovoljena posvojitev otrok.	1	2	3	4
Država mora skrbeti za migrante enako kot skrbi za ostale državljane.	1	2	3	4
Država bi morala nuditi finančno podporo trans-osebam, ki želijo prejemati hormone.	1	2	3	4
Ljudje se lahko legitimno ne identificirajo z nobenim spolom.	1	2	3	4
Globalno segrevanje obstaja zaradi človekovega posega v okolje.	1	2	3	4
Samskim ženskam bi morala biti dovoljena umetna oploditev.	1	2	3	4
Vse kulture so enakovredne.	1	2	3	4
Nihče ne bi smel biti prisilno poslan v vojsko.	1	2	3	4
Zaščita okolja je pomembnejša od zaščite ekonomije.	1	2	3	4

16. Ali menite, da je EU bolj levo ali desno naravnana? (Obkrožite en odgovor)

- a) Levo
- b) Desno
- c) Ne vem

17. Ali menite, da je EU bolj liberalno ali konservativno naravna? (Obkrožite en odgovor)

- a) Liberalno
- b) Konservativno
- c) Ne vem

PRILOGA 2: Angleška anketa o evroskepticizmu

Euroscepticism

Hello,

We are 3rd-year students of General secondary school and high school of economics Trbovlje. Within the subject Interdisciplinary compound: modern society, we are working on an authentic assignment on the topic of Euroscepticism and its correlation with the awareness of EU, political views and nationality. To create a quality assignment, we made this questionnaire. At the beginning there are only a few questions that will test your knowledge of EU, however if you do not know the answer to them, please do not be discouraged to continue with filling it out, as there are more questions of other kinds that will help us in this research. Please fill this questionnaire out in order to contribute to us achieving our goal. We greatly thank you for your cooperation and help.

Euroscepticism: a belief, that the way of function and decision in EU is flawed, inadequate or completely wrong and can lead to aspirations for change or complete withdrawal from EU.

1. In which age group do you belong? Gender: M F other
- f) 16 – 20
- g) 21 - 30
- h) 31 - 40
- i) 41 – 50
- j) 50 or more
2. What country are you from? _____
3. Do you personally think you are informed enough on the function of EU? (Pick one answer)
- f) Very
- g) Fairly
- h) I'm not sure
- i) A little
- j) I'm not
1. Are you updated on news about EU? (Pick one answer)
- d) Yes
- e) No
- f) Sometimes

4. Which were the predecessors of EU? (Pick one answer)

- f) There weren't any
- g) the Union of the United States of Europe and the European Movement
- h) the Union of oil exporters and the Union for Cultural Diversity
- i) European Coal and Steel Community and the European Economic Community
- j) I don't know

2. Which of the following parties is the biggest in EU?

- a) Renew Europe
- b) European People's Party
- c) European Conservatives and Reformists
- d) Greens-European Free Alliance
- e) I don't know

6. How important to you are listed benefits of EU? (Mark on the numeric scale)

	very important				Not important
The principle of connection and cooperation	1	2	3	4	5
The opportunity to study abroad	1	2	3	4	5
The opportunity to travel	1	2	3	4	5
The opportunity to work abroad	1	2	3	4	5
Unified market	1	2	3	4	5
Unified currency	1	2	3	4	5
Other (type in your suggestion): _____ _____	1	2	3	4	5

7. How much of an issue do you have with the following weaknesses of EU? (Mark on the numeric scale)

	I don't have an issue with this				I have a big issue with this
Membership affects funding and budget	1	2	3	4	5
Inadequate legislation	1	2	3	4	5
No collective languages	1	2	3	4	5
Countries have less border control	1	2	3	4	5
Wealthier countries have to share their wealth with the poorer	1	2	3	4	5
It is difficult to qualify for entry	1	2	3	4	5
Other (type in your suggestion): _____ _____	1	2	3	4	5

8. My opinion on EU is generally: (Pick one answer)

- f) Very positive
- g) Positive
- h) Neutral
- i) Negative
- j) Very negative

Explain your answer:

9. In the case of a referendum, I would vote to (if my age allows me): (Pick one answer)

- d) Exit from the EU
- e) Stay in the EU
- f) I would not participate

10. Generally im surrounded by (friends, family, acquaintances): (Pick one answer)

- d) Positive opinions of EU
- e) Negative opinions of EU
- f) Neutral opinions of EU

11. Do you think that school and media inform people enough about EU? (Pick one answer)

School:

- c) Yes
- d) No

Media:

- c) Yes
- d) No

12. Do you think that you know the difference between left and right euroscpeticism? (Pick one answer)

- a) Yes (if u picked this answer, continue with the next question)
- d) No (If you picked this answer, skip the next question and continue with the [insert the number] question)
- e) I do not know what left and right euroscpeticism are (If you picked this answer, skip the next question and continue with the [insert the number] question)

13. With which of the two kinds of euroscepticism do you personally agree with (Pick one answer)

- e) Left
- f) Right
- g) None
- h) Both

14. Mark how much you agree with the folowing sentences

	I completely agree	I mostly agree	I mostly disagree	I completely disagree
Same-sex couples should be allowed to marry	1	2	3	4
Migrants should be guaranteed basic social rights.	1	2	3	4
People who do not work, despite having no health problems, still deserve social assistance.	1	2	3	4
There is a wage gap (a difference in pay for the same job) between women and men and they are not fair to women.	1	2	3	4
Same-sex couples should have the right to adopt children	1	2	3	4
The state must take care for migrants in the same way as it does for other citizens.	1	2	3	4
The state should provide financial support to transgender people who want to receive hormones.	1	2	3	4
People can legitimately not identify with any gender.	1	2	3	4
Global warming exists because of human intervention in the environment.	1	2	3	4
Single women should be allowed to have artificial insemination.	1	2	3	4
All cultures are equal	1	2	3	4

No one should be forcibly conscripted into the military.	1	2	3	4
Protecting the environment is more important than protecting the economy.	1	2	3	4

16. Do you think that EU is more left or right oriented? (Pick one answer)

- d) Left
- e) Right
- f) I don't know

17. Do you think that EU is more liberal or conservative? (Pick one answer)

- d) Liberal
- e) Conservative
- f) I don't know

PRILOGA 3: Elektronsko sporočilo poslancem z zastavljenimi vprašanji o evroskepticizmu

Spoštovani,

smo dijakinje 3. letnika Gimnazije in ekonomske srednje šole Trbovlje. Pri izbirnem predmetu ITS (interdisciplinarni tematski sklop): sodobna družba, izdelujemo avtentično nalogo na temo evroskepticizma v povezavi z ozaveščenostjo o EU, politično usmerjenostjo in narodnostjo. V ta namen smo za Vas pripravile nekaj vprašanj, katerih odgovori bi zelo pripomogli k izdelavi kvalitetne naloge. Če utegnete, Vas iskreno prosimo za vaše mnenje pri naslednjih vprašanjih.

1. Ali opazate rast evroskepticizma?
2. Kakšno je mnenje Vaše stranke o EU?
3. Katere stranke se vam zdijo bolj evroskeptične in zakaj mislite, da je temu tako?
4. Ali je EU po Vašem mnenju bolj desno ali levo usmerjena?
5. Ali je EU po Vašem mnenju bolj liberalno ali konservativno usmerjena?

V upanju in pričakovanju Vaših odgovorov, Vas lepo pozdravljamo,
Nika Gabrič, Ema Gospodarič in Elma Salihović